

IZ SVETA TIŠINE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

4 let: 1979–2019

Glasilo Zveze slušno prizadetih Slovenije — Leto I - Št. 1 - November 1979

Iz sveta tišine

▶ Glasilo Iz sveta tišine
od 1979 do danes

▶ Slavnostna
razglasitev izdaje prve
slovnice slovenskega
znakovnega jezika

▶ 20-letnica gledališke
skupine ZDGNS Tihe
stopinje

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana,
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran:

www.zveza-gns.si

Urednik:

Adem Jahjefendić,
urednistvo.ist@zveza-gns.si

Uredniški odbor:

Valerija Škof, Franc Forštner, Aleksandra
Rijavec Škerl, Tine Jenko

Lektorica:

Darka Tepina Podgoršek

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS.

Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo.

Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Naslovnica prve številke glasila Iz sveta tišine iz leta 1979

Foto: Artmedia

Foto:

ZDGNS

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo.

Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Pred vami je novembrska, jubilejna številka glasila Iz sveta tišine, ki neprekinjeno izhaja že 40 let. V njej najdete različne zanimivosti iz življenja gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Prejšnja številka je bila posvečena dogodkom ob praznovanju mednarodnega tedna gluhih, katerega osrednja slovesnost je bila letos 21. septembra v Celju, ter aktivnostim, ki so v septembru ob tej priložnosti potekale po vsej Sloveniji. Tokratno številko posvečamo 40. obletnici izida prve številke našega glasila v želji, da še dolga leta izpolnjuje svoje poslanstvo in objavlja pomembne informacije o dogajanju s področja okvare sluha v Sloveniji in svetu, prinaša pa tudi poučne in izobraževalne vsebine v vaš dom. V glasilu najdete poleg rednih rubrik tudi številne koristne in zanimive članke.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si. Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, pri imek ter naslov sporočite na naslov:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Nekatere pomembne informacije iz časopisa pripravljamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine boste našli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si boste lahko članek ogledali na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Bralnik QR-kode je dostopen na aplikaciji slovarja SZJ. Ker so videoposnetki namenjeni gluhim uporabnikom SZJ, niso opremljeni z zvokom. Želimo vam prijetno branje. ●

Uredništvo

NAVODILO AVTORJEM

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrnil oziroma jih objaviti brez fotografij. ●

Uvodnik

Adem Jahjefendić, urednik

Dragi bralci in bralke glasila Iz sveta tišine, pred vami je jubilejna številka glasila, ki bo letos 29. novembra dopolnilo častitljivih 40 let neprekinjenega izhajanja. Štirideseta obletnica glasila Zveze društev

gluhih in naglušnih Slovenije je lepa priložnost, da se zazremo nazaj in si postavimo cilje in smernice za naprej. Ne smemo prezreti dejstva, da sta bila pobudnika in začetnika izvajanja programa informativne dejavnosti, kamor spada tudi glasilo Iz sveta tišine, v letu 1979 Jože Ribič, predsednik takratne Zveze slušno prizadetih Slovenije, in mag. Aljoša Redžepović, dolgoletni sekretar Zveze. Zaslužna sta za celotno skrb in dostopnost do informiranosti invalidov sluha v Sloveniji, saj sta prva začrtala pot in cilje na tem področju. O preteklosti so nekaj besed v tokratnem glasilu zapisali sedanji in nekdanji dopisniki, ki so vsa ta leta bogatili glasilo s svojimi vsebinami in skrbeli za pestrost našega glasila.

Pred vami je tudi popolnoma nova oblikovna podoba glasila. Že dlje časa smo v uredništvu razmišljali, kako prenoviti in osvežiti glasilo. Zato smo se letos odločili, da vam ob praznovanju 40. jubileja predstavimo tudi novo obliko. V ta namen smo septembra objavili javni natečaj za oblikovanje nove grafične podobe glasila. Komisija se je po končanem natečaju odločila za vizualno podobo, v kateri je pripravljena tudi ta številka, in upamo, da ste tudi vi z omenjeno prenovno zadovoljni in vam je všeč. To je tudi darilo glasilu in vam, ki ga vsa ta leta prebirate in vanj pišete.

Pri uvajanju novosti in nove podobe si želimo tudi vašega mnenja, zato bomo veseli vsakega vašega predloga, seveda pa tudi kritike, kajti le tako bomo lahko še boljši.

Vašega sodelovanja si želimo tudi v prihodnje: pošiljajte nam prispevke, predstavitve zanimivih tem,

spomine s potovanj, informacije s predavanj, da bi se med seboj obveščali ter ohranjali zgodovino življenja gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Ne pozabite na pomen in kakovost slikovnega gradiva, ki popestri in dopolni sleherno zanimivo vsebino in je ključno pri podajanju informacij. Z vašo pomočjo bi želeli še naprej bogatiti glasilo z vsebinami dela, zaposlovanja, obveščanja, izobraževanja, kulturno-umetniškega in kulturno-zabavnega ustvarjanja z otroškega, mladinskega, športnega in tudi verskega področja iz življenja gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom.

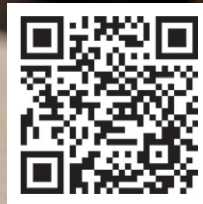
Zasluge in čestitke za dolgoletno in neprekinjeno izdajanje glasila gredo vsekakor vsem dosedanjim glavnim, odgovornim in tehničnim urednikom in članom uredniških odborov. Za podobo, kakovost in pestrost so vsa leta skrbeli različni naši oblikovalci, lektorji, fotografi, snemalci, moderatorji videočlanov, predvsem pa tudi vi, naši dragi dopisniki, ki nas vedno znova razveseljujete s pestrimi, zanimivimi in poučnimi vsebinami. Pomembno je, da glasilo še naprej opravlja svoje poslanstvo, s čimer ohranjamo zgodovino in kulturno-jezikovno identiteto gluhe skupnosti v Sloveniji, prispevamo h kulturni dediščini gluhih in jo v avtohtoni obliki tudi ohranjamo.

Ob tej izredni priložnosti, po osmih letih, ko sem prav novembra leta 2011 prvič napisal svoj uvodnik za glasilo Iz sveta tišine, bi se želel v imenu uredništva in svojem imenu zahvaliti vsem, ki skupaj z nami skrbite za informiranost ne le gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom, temveč tudi širše javnosti. Zavedati se je treba, da je glasilo že zdavnaj preraslo svoje nekdanje zastavljene okvire in je danes pomemben glasnik potreb in pravic ne samo naših uporabnikov, ampak velikokrat tudi drugih invalidov v Sloveniji.

Iskrene čestitke glasilu in hvala vsem. ●

S sekretarjeve mize

»Naj se nikoli ne naveličaš dobrih del.« (hebrejski pregovor)

Izdaja prve e-knjige v SZJ Žiga špaget gre v širni svet

Za lažjo dostopnost in spodbujanje branja bomo na ZDGNS vse pravljice priredili v obliki e-knjige. Vse pravljice bodo objavljene v sklopu Slovarja SZJ. ●

Slikanica Žiga špaget gre v širni svet je na voljo tudi kot e-knjiga.

Slovar SZJ ZDGNS vključen v portal Termania

V veliko zadovoljstvo nam je, da je Slovar SZJ postal del slovenskega portala Termania, ki združuje vse večje slovarje na Slovenskem. Ta izbor je velik korak za promocijo znakovnega jezika med slovarji v Sloveniji. ●

Komisija Državnega sveta RS in Državni svet podprla prizadevanja ZDGNS za umestitev znakovnega jezika v Ustavo RS

Komisija je podprla prizadevanja ZDGNS in sprejela sklepe, s kate-

Predsednik Državnega sveta Alojz Kovšca

rimi je Državni svet podal pobudo Državnemu zboru in vsem političnim odločevalcem, da se posebna skrb države nameni slovenskemu znakovnemu jeziku. ●

Od Relay centra do 10. obletnice delovanja Klicnega centra za osebe z okvaro sluha v Sloveniji

Klicni center izvaja Zavod združenje tolmačev za SZJ in je edina tovrstna oblika podpore državi, ki jo financira resorno ministrstvo. Vse večje število uporabnikov in vse večje število zahtevkov kaže na pomembnost in nujnost tovrstne storitve. Iskreno čestitamo izvajalcu in veseli nas, da se je ta storitev tako dobro prijela med uporabniki. ●

Vloga FIHO 2020

V sodelovanju z društvi smo v roku poslali na FIHO vlogo za leto 2020.

Decembra 2019 pričakujemo sklep in financiranje nemotnega izvajanja naših programov tudi v letu 2020. ●

Projektna skupina sodišč za dostopnost

Na podlagi številnih sestankov in pobud pričakujemo, da bo ministrstvo za pravosodje naredilo več za promocijo in ozaveščanje sodišč za njihovo boljšo dostopnost

Za dostopnost in možnost do enakopravnega sodelovanja v postopku na sodišču je za osebe z okvaro sluha nujno zagotoviti neposredno pretvarjanje govora v zapisano besedilo že med sodno razpravo.

s tehniko sprotnega zapisovanja obravnav v tehniki STT, pri kateri se na ustreznem monitorju ali projekciji izpišejo vse besede, ki se izjavijo v sodni dvorani. Tako se lahko tudi več kot 75.000 oseb z okvaro sluha, ki imajo slušni aparat, lažje vključuje v sodne razprave in postopke. ●

Zdravstveni domovi s Sloveniji se opremljajo s slušnimi zankami

Na podlagi ozaveščanja, promoci-

Slušne zanke tudi v zdravstvenih domovih

je in številnih pogovorov nas veselilo, da vse več zdravstvenih domov prilagaja svoje storitve tudi osebam z okvaro sluha. ●

Dopolnjen Zemljevid dostopnih objektov

Na spletni strani ZDGNS sproti dopolnjujemo kraje, ki so s slušnimi

Pionirji raziskovanja slovnice slovenskega znakovnega jezika v družbi ministra za kulturo (prvi z leve zadaj) in predsednika ZDGNŠ (prvi z desne)

zankami ali FM-sistemi prilagojeni osebam z okvaro sluha, ki uporabljajo slušni pripomoček. ●

Drago Jerman – veliki gluhi umetnik

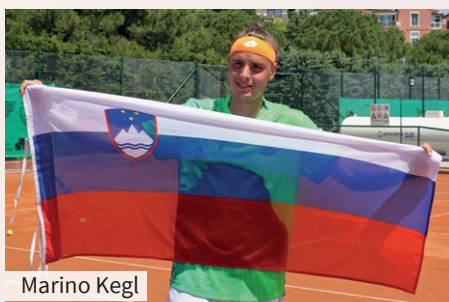
Poslovali smo se od enega bolj izstopajočih gluhih umetnikov, ki so svoje življenje posvetili umetnosti. Stene številnih objektov ZDGNŠ in domov krasijo njegove umetnine in njegova dela bodo ostala v trajnem spominu. ●

Drago Jerman

Svetovno prvenstvo gluhih v tenisu – Marino Kegl

Marino Kegl se je udeležil svetovnega prvenstva gluhih v tenisu, kjer je dosegel zelo dobro 5. mesto. Morda je sam po tiho pričako-

Marino Kegl

val višjo uvrstitev, vendar je bil karsnejši svetovni prvak na poti do te želja prevelika ovira. Konkurenca gluhih v moškem tenisu je izredno močna in čedalje več je novih perspektivnih igralcev, kar vedno bolj otežuje vrhunske dosežke. ●

Upravni odbor ZDGNŠ

Z namenom potrditve plana FIHO za leto 2020 se je sestal upravni odbor ZDGNŠ. Med drugim smo obravnavali tekoče zadeve delovanja ZDGNŠ in društev. ●

Mednarodna dneva gluhih 2020, 2021

Mestno društvo gluhih Ljubljana je prevzelo organizacijo za leto 2020, Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana je prevzelo organizacijo za leto 2021. ●

Slavnostna razglasitev izdaje prve slovnice slovenskega znakovnega jezika

Zgodovinski dan za Slovenijo in slovenski znakovni jezik: minister za kulturo in predstojnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovš ZRC SAZU sta v prostorih Narodne galerije v Ljubljani prisostvovala slavnostni razglasitvi prve slovnice slovenskega znakovnega jezika. To,

kar so naredili naši predhodniki za slovenski jezik (npr. Trubar, Dalmatin, Bohorič, Toporišič in drugi), smo mi vsi skupaj naredili za slovenski znakovni jezik. Nihče ne bo mogel izbrisati rezultatov našega skupnega dela. In čez 500 let se bodo spomnili tudi na leto 2019.

Prvi zametki slovenskega jezika sežejo v 7. stoletje, v 10. stoletju smo dobili Brižinske spomenike, nato pa so Primož Trubar, Jurij Dalmatin, Adam Bohorič ter v sodobnem času Jože Toporišič orali ledino slovnice slovenskega jezika.

Tako smo se v četrtek, 24. 10. 2019, v prostorih Narodne galerije v Ljubljani, ob navzočnosti ministra za kulturo in predstojnika Inštituta za slovenski jezik ZRC SAZU zbrali pionirje raziskovanja slovnice slovenskega znakovnega jezika. Nemogoče je omeniti vse, med ključnimi, ki so se udeležili zgodovinskega dne, pa so bili Ljubica Podboršek, Meri Möderndorfer, Katja Krajnc, Irena Stramljič, Andreja Žele, Matic Pavlič in drugi.

Ob 40-letnici sistematičnega razvoja SZJ, ustanovitve in delovanja Inštituta za SZJ na ZDGNŠ ter peti obletnici dneva SZJ v RS smo v letu 2019 dobili tudi izredno pomembno publikacijo, in sicer Priročno video slovnico SZJ v slovenskem in slovenskem znakovnem jeziku. Hvala vsem in vsem tistim, ki so sodelovali na tej poti. To pa so šele začetki novih dobrih zgodb na področju jezikoslovja SZJ. ●

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 554-01-1/2019/17

Kanal, 16. 10. 2019

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 16. 10. 2019, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejel naslednji

SKLEP

Državni svet **se je seznanil** z zaključki posveta **Znakovni jezik za vse** z naslednjo vsebino:

Državni svet in Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije sta 23. 5. 2019 organizirala posvet z naslovom *Znakovni jezik za vse*. Posvet je bil prvi tovrstni simpozij v Republiki Sloveniji, kjer so svoja stališča predstavili predstavniki uporabnikov, stroke in politike. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije ter Državni svet sta s pomočjo strokovnjakov in ekspertov seznanila širšo slovensko javnost o pomembnosti umestitve slovenskega znakovnega jezika v Ustavo. Vsebina posveta je bila tolmačena v znakovnem jeziku, zagotovljeni so bili slušna zanka in STT nadnapisi, posvet pa je prenašala tudi Radiotelevizija Slovenija na svojem tretjem programu.

Po uvodnem pozdravu predsednika Državnega zbora mag. Dejana Židana in Državnega sveta Alojza Kovšca ter predsednika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladena Veršiča so svoje videnje znakovnega jezika kot ustavne kategorije predstavili Matjaž Juhart iz Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, ministrica za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti mag. Ksenija Klampfer, član prvega Odbora OZN za pravice invalidov mag. Cveto Uršič, dr. Jurij Toplak s Pravne fakultete v Mariboru in Alme Mater Europaea ter poslanec Državnega zbora Jani Möderndorfer. Razvoj slovenskega znakovnega jezika z jezikovnopolitičnega vidika pa so predstavili dr. Simona Bergoč z Ministrstva za kulturo (Služba za slovenski jezik), dr. Marjetka Kulovec z Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana, dr. Matic Pavlič iz projekta Priročna slovnica slovenskega znakovnega jezika, Aleksandra Rijavec Škerl in Valerija Škof z Inštituta za slovenski znakovni jezik, dr. Nataša Gliha Komac z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša na ZRC SAZU, dr. Andreja Žele s Filozofske fakultete v Ljubljani, Jasmina Bauman iz Zavoda Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik, Daša Peperko z Inštituta za slovenski znakovni jezik in član Sveta za slovenski znakovni jezik Robert Lah Veršič. Posvet je povezoval državni svetnik Dane Kastelic, predstavnik interesov socialnega varstva v Državnem svetu.

Na povabilo organizatorja posveta se ni odzvalo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, ki je ključno za izobraževalni sistem tudi gluhih državljanov Republike Slovenije.

Sodelujoči na simpoziju, ki se skozi poklicno pot srečujejo z državljani s tovrstno invalidnostjo, so na posvetu prisluhnili poznavalcem, ki so jih seznanili s podrobnostmi, ki gluhi osebi omogočajo, da se lažje vključuje v družbo in s tem postane enakopraven državljan, kljub svoji invalidnosti.

60
LET
STAVBE

Vlada je 18. 4. 2019 že sprejela sklep in določila besedilo Predloga za začetek postopka za dopolnitev II. poglavja Ustave Republike Slovenije z osnutkom Ustavnega zakona o dopolnitvi II. poglavja Ustave Republike Slovenije ter ga poslala Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo.

Republika Slovenija bo s to spremembo Ustave zagotovila ustavnopravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerimi bo uporabnikom slovenskega znakovnega jezika v Sloveniji dejansko omogočeno polno uveljavljanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih določa tudi Konvencija o pravicah invalidov, ki jo je Slovenija ratificirala 2008 in ima status mednarodne pogodbe. Na ta način se bo lahko zagotovilo ustrezen razvoj slovenskega znakovnega jezika in ustrezno mesto zanj tudi v izobraževalnem procesu.

Eden izmed ključnih ciljev posveta je bila zagotovitev čimprejšnjega pričetka postopkov dopolnitve Ustave, na podlagi česar bo slovenski znakovni jezik ob 5. obletnici Dneva slovenskega znakovnega jezika, ki ga praznujemo 11. 11., lahko vpisan v slovensko Ustavo. Slovenija bo tako postala 5. evropska država, ki bo imela znakovni jezik zapisan v ustavi. Posvet je bil zato med drugim namenjen tudi ozaveščanju slovenskih državljanov o sodržavljanih, ki jim invalidnost preprečuje komunikacijo s slišječimi. Slovenski izobraževalni sistem se mora zato preoblikovati tako, da za gluhe državljane ne bo izključujoče prihodnosti.

Na posvetu so bili oblikovani naslednji **zaključki**:

1. Državni zbor naj prične z realizacijo sklepa Vlade in v najkrajšem času prične postopke za vpis slovenskega znakovnega jezika v Ustavo.
2. Država naj prizna slovenski znakovni jezik kot avtohton jezik skupnosti uporabnikov slovenskega znakovnega jezika.
3. Država je zavezana oblikovati in izvajati jezikovno politiko, s katero varuje in razvija slovenski znakovni jezik tako, da bi se lahko osebe, ki zaradi invalidnosti uporabljajo ta jezik, lahko polno in učinkovito aktivno vključevale v družbo.
4. Položaj in posebne pravice uporabnikov slovenskega znakovnega jezika v Sloveniji ureja poseben zakon.

Alojz Kovšca
predsednik

GLASILO IZ SVETA TIŠINE OD 1979 DO DANES

Adem Jahjefendić, urednik

Iniciativni odbor za informativno dejavnost leta 1979

Prva glasila so sestavljali ročno.

Novembra 1979 je izšla prva številka revije Iz sveta tišine. Pred tem so si osebe z okvaro sluha dolga leta prizadevale, da bi imele svoje glasilo, ki bi informiralo, izobraževalo in seznanjalo z aktivnostmi, ki se izvajajo na Zvezi in v društvih. Pogrešali so informacije, ki bi bile pripravljene na njim razumljiv način – informacije o pravicah, življenju, delu, športnih, kulturnih in drugih dosežkih gluhih v Sloveniji in svetu. Prav tako so se želeli izražati pisno in javnosti predstaviti svoj svet, svet gluhot, izstopiti iz anonimnosti in zgraditi most med gluhih in slišočim svetom. Vse to so uspešno uresničili z izdajo lastnega glasila, ki že 40 let opravlja svoje poslanstvo.

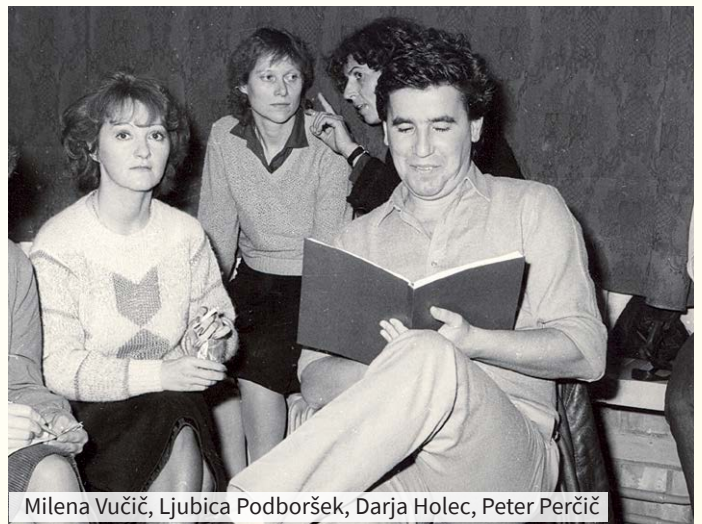
Še dandanes, po letih neprekinjenega izhajanja, je cilj našega glasila informiranje gluhih naglušnih, gluhoslepih, oseb s polževim vsadkom, njihovih svojcev, staršev otrok z okvaro sluha, tolmačev slovenskega znakovnega jezika, strokovnjakov s področij dela z osebami z okvaro sluha in javnosti. Prav tako je namen glasila predstavljanje organizacij, ki delujejo na področju dela z osebami z okvaro sluha, ozaveščanje in obveščanje širše javnosti o življenju, delu in potrebah ter prilagoditvah oseb z okvaro sluha.

V glasilu objavljamo tudi prevode mednarodnih informacij, ki jih pripravljajo evropske in svetovne organizacije oseb z okvaro sluha, informacije o mednarodnih uspehih naših perspektivnih športnikov na evropskih in mednarodnih tekmovanjih. Pripravljamo vsakoletne najave mednarodnih športnih dogodkov gluhih, vseh državnih prvenstev in kulturnih do-

godkov za osebe z okvaro sluha v državi in z omenjenih dogodkov tudi poročamo. Vsako leto pripravimo pisna poročila o vseh posebnih socialnih programih, ki se izvajajo na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Poročamo z mednarodnih srečanj oseb z okvaro sluha in pripravljamo izobraževalne, zdravstvene in poljudne vsebine. Z vsem navedenim glasilo prispeva h kulturni dediščini oseb z okvaro sluha in jo s tem v avtohtoni obliki ohranja.

Kronologija glasila

V prvem uredniškem odboru glasila, ki je izšlo novembra 1979, so sodelovali Marija Lipužič, Marija Pajtler, Štefan Venko in Milena Vučič. Takratno prvo

Milena Vučič, Ljubica Podboršek, Darja Holec, Peter Perčič

Glasilo je nekaj časa izhajalo v formatu A3.

glasilo sta pripravila glavni urednik profesor Bogo Jakopič in odgovorna urednica Marta Jurak Orcini ter tehnični urednik Franc Planinc. Glasilo je izhajalo v formatu A4. Leta 1980 in 1981 je poleg revije izhajal tudi časopis z istoimenskim naslovom, a v formatu A3. Januarja 1982 je glasilo začelo redno izhajati enkrat na mesec.

Decembra 1982 je glasilo dobilo novo obliko naslovnice in novega glavnega urednika. Mesto glavnega urednika je za pet let prevzel Peter Perčič, glasilo pa je tiskalo Društvo slušno prizadetih Ljubljana. Do leta 1986 vidnejših sprememb ni bilo, konec leta 1986 pa je tisk glasila prevzel Unikal studio.

Z letom 1987 je glavna urednica postala Helena Rovšek. Zamenjala se je tudi tiskarna: glasilo so začeli tiskati v Učnih delavnicah, ki so bile del Zavoda za usposabljanje govora in sluha Ljubljana. V tem letu je luč sveta ugledala tudi rubrika S sekretarjeve mize, ki je uvodni članek še dandanes.

Marca 1992 je vodenje glasila kot glavna urednica prevzela Darja Holec. Leta 1999 je glasilo kratek čas tiskala tiskarna Optima.

Leta 2002 je glasilo začelo izhajati v prenovljeni obliki. Mesto tehnične urednice je zasedla Sonja Eržen, prvi številki prenovljene oblike pa je tiskala Birografika Bori. Z marcem je tisk prevzela Tiskarna Lam-

pelj, s. p., novembra istega leta pa je položaj glavnega in odgovornega urednika prevzel Matjaž Juhart.

Po letu 2002 je glasilo izhajalo brez korenitih sprememb. Občasno so se menjali le člani uredniškega odbora. Leta 2004 so glasilo vpisali še v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Leta 2005 je bil objavljen razpis za novo obliko revije, a ni prinesel bistvenih oblikovnih sprememb in naslednje leto se je oblika le delno spremenila.

Od leta 2008 je glasilo Iz sveta tišine na voljo tudi v virtualni različici na spletni strani ZDGNS. To omogoča dostopnost tudi osebam z okvaro sluha, ki niso naši člani, in zainteresirani javnosti.

Septembra 2009 je mesto glavne in odgovorne urednice prevzela Aleksandra Rijavec Škerl s člani uredništva Zdenkom Tomcem, Francijem Mulejem, Borisom Horvatom in Živo Peljhan, lektorjem Božidarjem Vračkom in oblikovalcem glasila Bojanom Mordom. Glasilo, ki ga je tiskal Offset tisk Lampelj & Co., d. n. o., je izhajalo v nakladi 3500 izvodov. Istega leta je bil v decembrski številki glasila objavljen natečaj za novo oblikovno podobo glasila.

V letu 2010 je po natečaju za novo oblikovanje prevzel nekdanji tehnični urednik in dolgoletni predsednik ZDGNS Franc Planinc. Istega leta je izšlo tudi pet glasil v barvni tehniki, leta 2011 pa zaradi pomanjkanja sredstev le še štiri.

Novembra 2011 sem položaj glavnega in odgovornega urednika prevzel Adem Jahjefendić s člani uredništva Zdenkom Tomcem, Francijem Mulejem, Borisom Horvatom, Aleksandro Rijavec Škerl, Nino Janžekovič in Natašo Kordiš. Lektorsko delo je opravljala Barbara Perc, oblikovanje glasila pa Franc Planinc. Glasilo je tiskalo podjetje Farba, grafika storitve, d. o. o.

Od decembra 2012 je glasilo neprekinjeno tiskano v barvni tehniki. Septembra 2013 je oblikovanje za pet mesecev prevzela Nina Orešnik; prenovila je naslovnico glasila in oblikovna podoba je v uporabi vse do oktobra 2019.

Oblikovna podoba glasila v letih 2002 do 2010

Komisija pri izboru nove podobe glasila 2010

Sestanek uredniškega odbora IST z glavnim in odgovornim urednikom Ademom Jahjefendićem aprila leta 2012

Aljoša Redžepovič, Darja Holec, Franc Planinc, Bogo Jakopič, Meri Möderndorfer, Zdenko Tomc, Ljubica Podboršek

Na velikonočno nedeljo leta 2013 je v tragični prometni nesreči življenje izgubil dolgoletni član uredništva in borec za pravice gluhih Zdenko Tomc, ki je veliko prispeval pri nastajanju glasila in ga pogrešamo še danes. Po aprilu 2013 so se občasno menjavali člani uredniškega odbora in lektorji.

Od februarja 2014 do maja 2015 je oblikovanje prevzel Matjaž Plut. Junija 2015 je za oblikovanje postala odgovorna Artmedia, za tisk pa Tiskarna DTP.

Od septembra 2016 do januarja 2017 je v glasilu urednikovala namestnica urednika mag. Tina Grošelj, maja in junija 2018 pa je dvojno številko glasilo pripravil Anton Petrič.

Septembra 2017 smo članke v glasilu začeli opremljati s QR-kodo, ki gluhih omogoča dostop do videovsebine člankov v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Do danes smo pripravili malo manj kot 100 člankov, ki so bile objavljene v glasilu in dodatno podprte z videovsebino v SZJ. Z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si lahko gluhi članek ogledajo na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ.

Naše glasilo brezplačno prejema tudi 10 Bibliobusov po vsej Sloveniji, v katerih je glasilo dostopno uporabnikom tudi v odročnejših krajih, prav tako naše glasilo prejema 64 knjižnic po vsej Sloveniji.

Glasilo je za starejšo populacijo gluhih, ki ni večja uporabe elektronskih medijev, televizijske in radijske informacije pa so zaradi okvare sluha zanje nedostopne, izjemnega pomena in včasih edini razumljivi vir informacij. Glasilo Iz sveta tišine je prav tako eden redkih tiskanih medijev, ki mesečno sledi in poroča o dogodkih, športnih in kulturnih zanimivostih gluhih, naglušnih in gluhoslepih doma in po svetu.

Prejemniki glasila so poleg oseb z okvaro sluha tudi različne ustanove, vladne in nevladne organizacije ter invalidske organizacije tako v Sloveniji kakor tudi v tujini.

Glasilo je za vse prejemnike brezplačno. Izdajanje glasila je finančno podprto s sredstvi, pridobljenimi

na letnem razpisu Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij ter letnem razpisu Ministrstva za kulturo.

November 2019 – 40 let izhajanja

Glasilo urednikujem Adem Jahjefendić, že osmo leto zapored kot glavni in odgovorni urednik, skupaj s člani uredništva Valerijo Škof, Francem Forštnerjem, Aleksandro Rijavec Škerl in Tinetom Jenkom. Lektorsko delo opravlja Darka Tepina Podgoršek, oblikovanje glasila Artmedia, tisk pa Tiskarna DTP.

Vse skupaj pa ne bi bilo mogoče brez naših zvestih dopisnikov. V glasilo so vsa leta pisali vsi člani in članice uredniških odborov, uredniki in urednice, strokovni sodelavci in sodelavke ZDGNS, društev po Sloveniji, predsedniki in predsednice društev ter vodje sekcij po društvih.

Skoraj tri desetletja je rubriko S sekretarjeve mize bogatil in pripravljaval nekdanji dolgoletni sekretar, pionir na področju informativne dejavnosti oseb z okvaro sluha, pobudnik in ustanovitelj glasila ZDGNS mag. Aljoša Redžepovič, ki je aprila 2009 ob odhodu v zaslužen pokoj obogatil rubriko s celotno kronologijo aktivnosti in dosežkov ZDGNS od leta 1978 do 2009. Rubriko S sekretarjeve mize je maja 2009 začel pisati sedanji sekretar Matjaž Juhart. Prav tako bi želel naštetiti tudi preostale nekdanje in sedanje dopisnike, ki so v štiridesetih letih ustvarjali naše glasilo, to so: Heda Bratina, Franci Mulej, Miro Kocjan, Zlata Crljenko, Rodica Levin, Adem Jahjefendić (starejši), Cvetka Škafar, Zvonko Juras, Tone Čarman, Milan Šuc, Anton Petrič, Anton Klančnik, Marjan Paveu, Ludvik Mori, Vida Perc, Ljubica Podboršek, Štefan Venko, Miran Kolar, Ivica Burggraf, Albin Podjavoršek, Janez Vivod, Liza Vranc, Milan Kotnik, Miran Kolar, Mojca Komel, Vanja Marinšek, Robert Žlajpah, Valerija Škof, Sabina Hmelina, Dragica Bračič, Urška Jakop, Marjana Škober, Meri Möderndorfer, Zden-

ko Tomc, Jože Rednak, Frida Planinc, Slavko Pavlič, Pepca Pevcin in mnogi drugi.

Iz sveta tišine je edinstvena kronika dogodkov, dosežkov, polemik in bitk, ki so jih v svojem času zaznamovali pogumni in srčni posamezniki ali skupine, katerih cilj je bil osebam z okvaro sluha zagotoviti enakopravnost s polnočutnimi državljani in državljanke. Kot večna in nedokončana zgodba so zahteve po pravicah in uporabi znakovnega jezika v izobraževanju, pravicah do ustrezne rehabilitacije in prilagoditev na delovnem mestu tako za gluhe kot druge osebe z okvaro sluha. Izenačevanje možnosti oseb z okvaro sluha se uresničuje zelo zelo počasi, vendar zanesljivo. Temu cilju želi glasilo Iz sveta tišine pripomoči kulturno, s pisano besedo, ki je včasih

zelo trd oreh za gluhe, in na temelju dejstev, o katerih ni dvoma, so pa težko razumljiva in še težje sprejemljiva za družbene centre moči, je pred dvema desetletjema ob dvajsetletnici glasila zapisala nekdanja glavna urednica Darja Holec, in ta dejstva ostajajo.

Danes, v dobi računalnikov in digitalnega tiska, je vse dosti lažje. Glasilo je bilo že od samega začetka izredno dobro sprejeto, kar kaže tudi dejstvo, da se je z začetnih 400 izvodov naklada povečala na današnjih 3700. O tem, da je bila odločitev za glasilo pravilna, priča tudi dejstvo, da glasilo po štiridesetih letih še vedno živi in izhaja vsak mesec.

Iskrene čestitke glasilu ob častitljivem jubileju in hvala vsem, ki ga še vedno skupaj z nami ustvarjate in bogatite. ●

OB JUBILEJU GLASILA IZ SVETA TIŠINE

40 LET GLASILA IZ SVETA TIŠINE

Mag. Aljoša Redžepovič

Začetek informativne dejavnosti sega v leto 1979, ko je izšla prva številka glasila Iz sveta tišine, kar je pomemben jubilej v poslanstvu naše Zveze.

Leta 1978 sem kandidiral za sekretarja Zveze. Na komisiji, ki so jo sestavljali Jože Gerže, Franc Planinc, Ivica Burggraf in Jože Ribič, mi je gospa Burggraf postavila vprašanje, ali si bom upal v javnosti uporabiti kretnjo, ki v tistih časih ni bila uradno priznana. Odgovoril sem ji, da bom storil vse za uveljavitev te pravice gluhih.

Leta 1979 smo pripravili prve seminarje gestikulacije, na katerih smo se udeleženci iz vse Slovenije učili znakovni jezik, ki je bil uradno sprejet šele leta 2002. Seminarji so potekali dvakrat na leto po pet dni. To je bil začetek sistematičnega učenja znakovnega jezika v Republiki Sloveniji. Seminarjev so se udeleževali sekretarji in predsedniki društev, drugi člani društev, zainteresirani učitelji iz vseh treh šolskih centrov (običajno 15–20) in udeleženci iz drugih republik. Seminarje so imeli radi, bili so »njihovi«. Treba je poudariti, da so bili gluhi pred slišječimi v prednosti, saj so se učili v svojem maternem jeziku – znakovnem jeziku. Vloge so bile obrnjene, oni so bili učitelji, slišječji smo bili učenci. Znakovni jezik smo razvijali in ga prvi v

Prvi uredniški sestanki skupine za informativno dejavnost gluhih leta 1979

državi objavljali v našem glasilu ter geste predstavljali javnosti. Po dolгих letih naših prizadevanj je bil v Državnem zboru RS sprejet Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Pomembno vlogo je na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve opravila njihova strokovna služba z gospo Stanko Tuta, ki je vodila delovno skupino. V njej so bili gospa Meri Möderndorfer, gospa Jasna Bauman in jaz. Posebna zahvala velja naši takratni strokovni sodelavki in tolmački na Zvezi gospe Bauman, ki je mnogo znanja in dela usmerila v pripravo besedila zakona.

Na razpisni komisiji leta 1978 mi je Jože Gerže postavil vprašanje, ali bom udeležil njihovo dolgo-

Franc Planinc

Prva glasila Zveze od leta 1979 dalje

Sestanek informativne dejavnosti leta 1985

letno željo, da bi imeli slušno prizadeti svoje glasilo, v katerem bi bila vsebina namenjena obveščanju in informiranju o njihovem življenju in delu ter informiranju javnosti.

Ob začetku mojega mandata septembra 1978 je bila na Zvezi zaposlena tajnica Anica Olivo. V veliko oporo mi je bil pri oranju ledine predsednik Zveze Jože Ribič, ki je na Zvezo prihajal enkrat na teden.

Člani uredniškega odbor IST – Jože Ribič, Aljoša Redžepovič, Jože Rednak, Adem Jahjefendić, Marta Jurak Orcini

Sklicala sva okroglo mizo o informiranju slušno prizadetih, ki so se je udeležili Janez Vivod, Nace Nagođe, Franc Planinc in Milena Vučić iz Učnih delavnic, tiskarne, kjer je bilo zaposlenih večje število gluhih, Milan Gojak, sekretar našega društva v Kopru, Albin Podjavoršek, profesor na Pedagoški akademiji, in Darja Holec, strokovna sodelavka Zveze. Na sestanku smo se dogovorili, da izvedemo javni natečaj za ime in grafično podobo glasila. Imenovali smo tudi komisijo za izbor imena glasila, mene pa so zadolžili za realizacijo in pridobitev finančnih sredstev za pokritje celotnega projekta. Med številnimi poslanimi predlogi je zmagal predlog Lize Vranc.

Danes, v obdobju računalnikov, interneta, fotokopirnih strojev in druge sodobne tehnologije težko razumemo, da vsega tega v tedanjem času še ni bilo in da je bila realnost popolnoma drugačna kot danes. Na Zvezi smo imeli le en pisalni stroj, na katerem je delala tajnica Zveze Anica Olivo. Upo-

rabljali pa smo ga predvsem za pisanje zapisnikov sej in pripravo materialov. S tem strojem smo lahko naredili največ dve kopiji. Če je med tipkanjem nastala napaka, je bilo treba na novo natipkati vso stran, ker napake ni bilo mogoče izbrisati. Takraten način razmnoževanja je bil v primerjavi z današnjim mnogo daljši.

Za več kopij, na primer zapisnikov skupščine, smo uporabljali ciklostil. Delo s ciklostilom je bilo zamudno, umazano, ni bilo mogoče umestiti fotografij in grafičnih prikazov. Podoben je bil valju z barvo, v katerega smo vložili papir in ga zavrteli. Nastala je le ena stran odtisa. Če je bil skupščinski zapisnik dolg dvajset tipkanih strani, ga je bilo treba razmnožiti za deset društev, za vse delegate in člane nadzornega odbora, kar je za 1000 strani kopij zahtevalo vsaj dva tedna dela.

V takih razmerah smo začeli pripravljati naše prvo glasilo *Iz sveta tišine*. Prispevki, ki smo jih prejeli na Zvezo, so bili v rokopisu in jih je morala tajnica Zveze v celoti pretipkati. Sledili so popravki po jezikovnem pregledu, kar je še podaljšalo čas izdaje glasila. Posebno poglavje so bile fotografije in njihova umešitev v glasilo. Kakovost je bila mnogo slabša, kot je danes. Naš tehnični urednik Franc Planinc je pred tiskom iz zbranih gradiv naredil obliko glasila. Ko smo oddali material za prvo številko v tiskarno, nismo vedeli, kakšen bo končni izdelek.

Srečanje dopisnikov v Kranjski Gori 19.–20. 6. 1987

Glasilo je prineslo veliko novega, naše delo je postalo »vidno«. Iz sveta tišine in anonimnosti smo stopali v javnost, ki nevidne invalidnosti ni poznala.

Rojstvo prve številke glasila je bil prvi velik korak k razvoju informativne dejavnosti, saj je imelo glasilo informativno, izobraževalno in vzgojno funkcijo. Bilo je dejavnik socializacije, posredovalo je kulturne in športne dogodke, povezovalo slušno prizadeto skupnost, predstavljalo naše dosežke javnosti in bilo pisni dokument časa. V njem so zabeleženi številni pomembni dogodki, zato je prav, da imenujemo tudi naše dosedanje urednike. To so bili Bogo Jakopič, Peter Perčič, Marta Jurak Orcini, Helena Rovšek, Darja Holec, Matjaž Juhart, Aleksandra Rijavec Škerl, Tina Grošel in Adam Jahjefendić. Distribucija glasila je zahtevala natančen popis članov v vseh društvih, kajti ideja je bila, da naročnikom pošiljamo glasilo z Zveze. Delo je bilo zamudno, zato smo pošiljanje prenesli na pošto. Kar nekaj časa je preteklo, da so bile urejene vse evidence.

V 40 letih obstoja in nakladi čez 3700 izvodov glasila mesečno je bilo objavljenih veliko število prispevkov

različnih avtorjev. Posebno mesto imajo gluhi in naglušni dopisniki, ki jim glasilo daje možnost, da širšo skupnost seznanjajo z življenjem in delom gluhih in naglušnih, za kar jim gre posebna zahvala, tako kot dolgoletnemu tehničnemu uredniku Francu Planincu.

Glasilo omogoča nediskriminacijo, polno in učinkovito vključenost v družbo, spoštovanje različnosti, enake možnosti in dostopnost. V skladu s Konvencijo o pravicah invalidov omogoča dostop do informacij v za njih prilagojenih oblikah, še zlasti zato, ker javna občila praviloma ne vključujejo invalidske problematike v svoje oblike informiranja.

Jubilej nas navdaja s ponosom, da glasilo Iz sveta tišine izhaja že 40 let. Uporabniki so glasilo sprejeli za svojega informatorja. Je pomemben začetnik informativnih programov Zveze, ki so med najpomembnejšimi za gluhe in naglušne ter dragocen zgodovinski vir za vsakogar, ki ga to področje zanima. Tudi država je prepoznala pomen informativne vloge glasila in ga z odločbo Ministrstva za kulturo vpisala v razvid medijev. ●

MOJI SPOMINI NA ZAČETKE

Prof. Bogo Jakopič

30. marca 1979 se je na pobudo tedanjega predsednika Zveze slušno prizadetih Slovenije (ZSPS) sestal uredniški odbor za izdajo novega časopisa gluhih, ki so ga sestavljali glavni urednik, prof. Bogo Jakopič, odgovorna urednica, dipl. psihologinja Marta Orcini Jurak, član Štefan Venko, članica prof. Marija Pajtler, član prof. Albin Podjavoršek, članica prof. dr. Marija Lipužič.

Prisotni so se zedinili o naslovu glasila: Iz sveta tišine, in še isto leto je izšla prva številka. Marta Orcini Jurak je zaslužna za ustanovitev Informativnega centra gluhih. Tako ona kot glavni urednik sta imela nalogo, da pridobita ustrezna dovoljenja. S tem je bila rojena prva številka glasila, še zlasti zato, ker je bila tudi na skupščini istega leta v Celju sprejeta ta odločitev.

Reči moram, da me je urednikovanje presenetilo, saj sem do tedaj računal, da bodo to prevzeli drugi. Po drugi strani sem se trudil, da bi bil v svojem življenju vedno človek dejanj. Vesel sem, da sem ubral pravo pot. To mi je narekovala tudi energična drža g. Ribiča, ki si je leta 1974 ob izvolitvi za predsednika slovenske organizacije gluhih zadal tudi nalogo obli-

kovanja informativne dejavnosti, ki obsega izdajanje tovrstnega mesečnega glasila.

Pri glasilu mi je bil v oporo tehnični urednik g. Franc Planinec, ki sem mu še danes zelo hvaležen. Surdopedagogika je bila tedaj že na taki stopnji, da nam je lahko s svojimi strokovnjaki zagotavljala potrebno gradivo za oblikovanje zares strokovne publikacije.

Pomembno mesto je imel od samega začetka gospod Aljoša Redžepović, ki je kot sekretar ZSPS prisluhnil vsem pomembnim novostim stroke in spodbujal delovanje v njej.

Glasila si ne bi mogli zamisliti brez neutrudnih in predanih dopisnikov iz posameznih društev gluhih, ki so poskrbeli za kar najcelovitejšo podobo aktualnega dogajanja v svetu gluhih. Naj omenim samo nekatere: gospoda Gojaka, gospoda Venka in gospoda Jahjefendića.

Ponosen in vesel sem, da sem tri leta uspešno vodil in usmerjal glasilo, brez katerega bi bil svet gluhih na Slovenskem kar malo okrnjen. Čeprav sem bil polno predan svojemu profesorskemu delu na Zavodu za slušno in govorno prizadete, sem z ljubeznijo

in ob dragoceni pomoči svojih sodelavcev zasnoval in oblikoval vsako številko posebej. Delo je sčasoma postalo zelo obsežno, in tako sem bil zaradi svojega pedagoškega dela primoran vodstveno mesto predati novemu uredniku.

Na Zavodu sem že od leta 1969 vodil časopis Naš prijatelj, v katerega so pisali gluhi učenci vse do leta 1996. Veseli smo bili, da smo uspešno izdali 27

številčk. V tem času sem kot edini med šolami različnih prizadetosti organiziral bralno značko, za kar sem prejel posebno priznanje tedanjega Zavoda za šolstvo.

Ob koncu bi se rad iskreno zahvalil vodstvu Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki s svojim požrtvovalnim delom gradi lepši jutri vsem gluhim in naglušnim. ●

OB 40. JUBILEJU GLASILA IZ SVETA TIŠINE

Meri Möderndorfer

Človek težko dojame, da naše glasilo Iz sveta tišine (IST) izhaja že 40. leto. Vse najboljše in čestitke uredništvu, tako vsem dopisnikom kot bralcem, ki z veseljem iz meseca v mesec prebirate novice.

Nekaj spominov je ostalo: kako se je rojevalo glasilo, kako je delovalo uredništvo in koliko smo dopisniki prispevali, pa kako je bilo sprejeto med bralci. Veliko lepih in žalostnih zgodb je IST sprejel v svoje nedrje in jih na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS) še zdaj hrani kot dokument oziroma kot zgodovino gluhe skupnosti. To naj bo tudi kot darilo zanamcem, da bodo lahko brali, razumeli – kdo so in od kod izvirajo, kje je njihovo mesto ...

Nekaj se je že pozabilo, nekaj izbrisalo in nekaj ohranilo. Spomnim se navdušenja in vabila urednice gospe Marte Jurak Orcini, da bi skupaj ustanovili lastno glasilo, katerega namen bi bil širša informiranost med gluhiimi bralci in širšo populacijo, ki sveta tišine še niso dobro poznali. Naš cilj oziroma želja je bila, da s tem glasilom odpremo okno navzven, v svet, da vzpostavimo most dobre volje in sprejemanja drugačnosti.

Moram poudariti, da je bilo glasilo IST med bralci zelo dobro sprejeto; bilo je več gluhih dopisnikov z

zanimivimi zgodbami. V glasilu se niti kritikam, polemikam ni bilo mogoče izogniti, a smo dobro sodelovali. Tudi uredniški odbor je zasedalo več gluhih, urednik je bil dobronameren, z veliko potrpežljivostjo je vodil sestanke, poslušal, svetoval, da je bilo vse v roku izpolnjeno.

V IST-u smo tudi bili boj za naše pravice do boljšega izobraževanja, za pravico do uporabe našega jezika – znakovnega jezika. Veliko smo se izpostavljali v javnosti in pisali. Moram pa napisati, da brez urednika oddaje Prisluhnimo tišini in urednice glasila IST, gospoda Petra Perčiča in gospe Orcini tega ne bi bilo, saj sta nas res spodbujala in pomagala, da smo se opogumili in izrazili svoje misli, stališča, poglede ter pisali. Takrat je šlo predvsem za zaupanje med urednikom in dopisnikom.

IST tako zdaj izhaja že 40 let. Trudi se, da nam bralcem da več informacij. Trudi se, da glasilo začutimo in ga sprejmemo za svoje. Nekateri ga na hitro prelistajo, drugi ga preberejo od prve do zadnje pike, tretje pa zanimajo le slike.

Glasilu IST želim še dolgo in uspešno pot, da se še naprej pojavlja v naših domovih in nas razveseljuje z novicami.

Še enkrat čestitke in hvala! ●

SLOVAR SZJ NA DRUŽBENEM OMREŽJU

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

40. OBLETNICA GLASILA IST

▣ Ivica Burggraf

Daljnega leta 1979 je izšla prva številka glasila Iz sveta tišine za gluhe in naglušne v tedanji državi Jugoslaviji. Torej letos praznujemo lepo obletnico, 40 let izhajanja časopisa.

“Čestitamo!”

Spominjam se veselja, ki so ga takrat pokazali gluhi in naglušni člani našega društva ob izdaji čisto našega časopisa. V časopisu je bilo veliko člankov in fotografij gluhih članov. V časopis so lahko prispevali svoje članke, v katerih so opisovali doživetja iz svojega življenja in tudi druženja v društvu. Lahko so potožili o svojih tegobah, povezanih z gluhoto, ali sporočali javnosti o svojih stiskah.

Naši prizadevni športniki so tako lahko postali vidnejši in bolj slišani, prav tako naši dobri šahisti. Vsi so še bolj zavzeto trenirati, da bi na tekmovanjih dosegali še boljše rezultate in nas tako predstavili družbi kot enakovredne člane naše družbe.

Zaživela je tudi kultura, največ na področju pantomime, ki se je vse bolj izpopolnjevala. To je bil šele začetek nekega obdobja.

Danes je svet zasvojen z elektroniko (mobiteli, računalniki), internet je že skoraj nujen za življenje.

Glasilo IST pa je tako oblikovano in izpopolnjeno, da sem prepričana, da nam gluhih in naglušnim ponuja vse potrebno, kar potrebujemo. Iz njega izvemo veliko o dogajanju iz sveta gluhih in celotne družbe. ●

OB ŠTIRIDESETLETNICI

▣ Slavko Pavlič

Štirideset let je dolga doba za človeka, pa tudi za glasilo, javno občilo. Zato je vredno ob tej obletnici glasilo IST primerno proslaviti, še posebej zato, ker so pobudo za ustanovitev dali gluhi člani, ki so zdaj žal večinoma pokojni.

Priznam, da v glasilo nisem pisal od samega začetka, od ustanovitve. Dopisnik sem postal takrat, ko je bila v Trbovljah ustanovljena podružnica ljubljanskega društva in so se pojavile zanimivosti, ki so zaslužile javno objavo. To je bilo v letu 1990, v tistem času je bila urednica glasila Helena Rovšek.

Obenem sem v tistem času postal dejavnejši na Zvezi. Ta mi je dala različne naloge in omogočila tudi potovanja doma in po svetu. Stvari in dogodki so bili tako zanimivi, da jih nisem mogel opisati le v enem članku, ampak sem pisaril več nadaljevanj in zraven prilagal bogato slikovno gradivo. Težko je vse naštet: svetovni kongres gluhih na Dunaju, predstavitev filma Model v Budimpešti, sodelovanje na Deaf Arts now v Stockholmu, še en kongres gluhih v Brisbanu v Avstraliji, predstavitev gluhoslepote v Zagrebu, nastop Tihih stopinj v Brnu na Češkem, da domačih dogodkov, množice seminarjev in drugih prireditev niti ne navajam ...

Kolikor vem, je to bralcem zelo ugajalo. To je bilo zelo lepo in bogato obdobje sodelovanja z glasilom IST.

V tistem obdobju se je žal sesula adrema, avtomatski tiskalnik naslovov naročnikov. Pri obnovi sem pomagal prečistiti adresar naslovnikov. Moral sem si veliko dopisovati z vodstvi društev, da smo ohranili le prave, še žive člane, ki prejemajo glasilo IST, preostale pa izločili. Takrat je prišel na Zvezo delat Matjaž Juhart. Kmalu je prevzel tudi urejanje glasila in obenem tudi vodenje adreme.

Čas je tekkel, na Zvezi so prevzemali delo mlajši člani, kar je prav in v redu. Svoje pisanje za glasilo sem preusmeril bolj v razmišljanje v obliki dnevnika; bralcem je bilo to všeč, uredništvu pa ne, zato sem prenehal pisati.

Zdaj vidim čedalje več mladih gluhih bolj izobraženih, bolj pismenih, a na žalost njihovih podpisov ne vidim pod članki v našem glasilu. Oni le klikajo po Facebooku, kar je velika škoda. Pozivam uredništvo, da še bolj spodbudi mlade gluhe k pisanju, jih še naprej vabi k sodelovanju in jim prepusti ustvarjalnost v njihovem izražanju. S tem bo naše glasilo bogatejše in bo ostalo glasilo gluhih. ●

GLASILO IST JE MED NAMI ŽE ŠTIRI DESETLETJA

✉ Franci Papotnik Mulej

V Sloveniji naše glasilo Iz sveta tišine neprekinjeno izhaja že 40 let, kar je res dolga doba.

Po nekaj začetnih mesecih izhajanja glasila sem tudi sam začel sodelovati in sodelujem še zdaj. Podprlo me je Društvo gluhih in naglušnih Kranj, takratna Temeljna organizacija slušno prizadetih Kranj, ki se je kasneje preimenovala v društvo AURIS, katerega član sem bil. Zdaj sem včlanjen v Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje.

Dolgo sem bil tudi član uredniškega odbora glasila Iz sveta tišine. To je bilo v času, ko sta bila v uredniškem odboru tudi gospod Zdenko Tomc in gospod Franc Planinc. Bilo je zanimivo, toda ko je gospod Tomc umrl, sva se iz uredništva glasila umaknila tudi gospod Planinc in jaz. Moje sodelovanje se je začelo že zelo zgodaj, ko je glasilo dobro oblikovala in s svobodnimi članki opremljala nekdanja urednica gospa Marta Jurak Orcini. Sprejemala je vse moje članke in

ni spreminjala po svoje, naredila je le kakšen popravek. Takrat sem se počutil sproščenega in sem dolgo in rad sodeloval. Ko so se menjali uredniki, se je to postopoma spremenilo; zdaj sicer še sodelujem, vendar veliko manj, ker sem se preselil v Velenje. Tu je drugače, kot je bilo na Gorenjskem. Malo sem sodeloval tudi na Gorenjskem, pri glasilu Prisluhnite nam.

Naše glasilo Iz sveta tišine je te dni lepše, a žalostno je, da ni veliko prispevkov različnih gluhih dopisnikov. Razumljivo je, da se naša generacija umika zaradi različnih vzrokov in se staramo – mladih pa ni veliko. Kot kaže, današnja generacija nima interesov, članke pa dopolnjujejo naglušni.

Naše glasilo Iz sveta tišine naj izhaja še dolgo, ker gluhi in naglušni potrebujemo več informacij. Naj bo tudi pestrejša, saj včasih pogrešamo novice iz tujine z vidika razvoja tehnologije in drugih zanimivosti.

SREČNO, Iz sveta tišine! ●

ŠTIRIDESET LET GLASILO IST

✉ Dragica Bračič

Glasilo Iz sveta tišine je prvi informativni medij za osebe z okvaro sluha in letos je štirideseta obletnica izdaje njegove prve številke. Za nas, osebe z okvaro sluha, je velikega pomena. Že leta pišem članke o dogajanju v našem Društvu gluhih in naglušnih Pomurja. K pisanju so me spodbudili dogodki na raznih področjih, od športa in kulture do izletov in srečanj.

IST izhaja že od leta 1979 in nas vsa ta leta ozavešča o aktualnih dogodkih s področja dejavnosti, novosti in problematike oseb z okvaro sluha. V tem našem glasilu lahko preberemo veliko informacij in odgovo-

rov na vprašanja in težave, ki nas pestijo v življenju z okvaro sluha, ter spoznavamo dogodke v društvih gluhih in naglušnih po Sloveniji in Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki poroča in obvešča o novicah in novostih tudi zunaj Slovenije.

Na naše slikovito informativno glasilo smo lahko zelo ponosni. Vsaka številka glasila je zanimiva in vredna branja. Pomembno je, da zvesto pišemo članke. Dopisovanja nas povezujejo.

Uredništvu iskrene čestitke za obletnico dolgoletnega dela z željo, da še naprej objavlja zanimive članke. ●

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih **Velenje**

Družabno srečanje članov

✎ Franc Forštner

Martino Dobnik smo razveselili z majhno pozornostjo.

V našem društvu je vedno pestro.

V Medobčinskem društvu gluhi in naglušnih Velenje vsako sredo popoldne organiziramo različne aktivnosti, kot so predavanja, delavnice, razna srečanja skupin za samopomoč naglušnih Barbara, skupine s polževimi vsadki Kohlerji in druge aktivnosti. Velikokrat nas kdo preseneti, ker niti ne pričakujemo kakšne pogostitve ob rojstnem dnevu, odhodu med upokojence ali kaj drugega. Skratka, v društvu ni nikoli dolgčas, vedno se kaj dogaja, zato člani radi prihajajo, saj so vedno lepo sprejeti. Če nič drugega, nas podpredsednica Milica ali članica Sonja presenetiti s kakšnim pecivom ali palačinkami.

V sredo, 17. 10. 2019, pa je v društvo prišla naša častna članica Martina Dobnik, ki je praznovala 80. rojstni dan. Prijetno nas je presenetila s pogostitvijo in seveda smo ji vsi zaželeli veliko zdravja in sreče ter

veselja. V društvu smo ji podarili majhno pozornost. Videti je bila srečna, vesela in nasmejana. Martina zelo rada prihaja v društvo in je že od vsega začetka njegova članica. Rada hodi z nami na izlete in na mednarodni dan gluhih, in kadar ima čas, se vedno udeleži aktivnosti. Posebej rada gre na likovno kolonijo pod okriljem ZGNS ali društva, ki to organizira. Letos je kolonijo obiskala skupaj s še tremi člani društva pod okriljem DGN Krško in ZGNS, saj zelo veliko slika in ustvarja tudi doma.

To sredo je bilo res lepo in pestro, ker se je oglasila tudi prejšnja sekretarka Janja Kranjc, ki prišla iz daljne Anglije na kratek dopust. V društvu je bil pravi živžav, saj so bile tudi vaje gledališke skupine in še marsikaj.

Hvala, Martini, za prijetno presenečenje in Janji za obisk ter vsem, ki imate društvo za svoj drugi dom. ●

Test hoje okoli Škalskega jezera

✎ Edita Kos Martinšek

V sredo, 9. 10. 2019, smo se znova preizkusili v hoji okrog jezera. Hoja in opravljen test hoje nam da sliko o naši telesni pripravljenosti, zato so se ga nekateri naši člani udeležili že večkrat.

Za vzdrževanje zdravja naj bi vsak petkrat na teden izvajal 30-minutno vadbo zmerne intenzivnosti ali trikrat na teden visoko intenzivno vsaj 25 minut.

S testom hoje se točno določi, koliko je teh vaj in kakšne intenzivnosti, da dosežemo idealno vadbo za svoje telo. Pred testom so nam predstavnice iz

Ogrevanje je pomemben dejavnik vsake vadbe.

Priprava na izvedbo testiranja

Centra za krepitev zdravja v Velenju izmerile krvni tlak; zaradi previsokega tlaka se dva udeleženca nista mogla udeležiti hoje, so pa z njima opravile individualni razgovor in svetovanje. Tudi vsem drugim so po opravljeni hoji svetovale na podlagi analize testa.

Veseli smo, da s Centrom za krepitev zdravja Velenje tako dobro sodelujemo in da se kmalu spet srečamo na kakšni delavnici o zdravi prehrani ali telesni vadbi. ●

Tečaj temeljnih postopkov oživljanja za gluhe

Urška Jakop

V začetku oktobra smo v društvu pripravili tečaj izvajanja temeljnih postopkov oživljanja za gluhe.

Na nas se je obrnil dr. Matej Strnad, ki je vodja projekta Tečaj oživljanja za gluhe. Gre za znanstveno-raziskovalni projekt z naslovom Kako naučiti gluhe temeljnih postopkov oživljanja (TPO) z uporabo avtomatskega zunanje defibrilatorja (AED).

Dosedanji protokoli za učenje TPO z AED so narejeni za slišne ljudi in pri prepoznavanju ljudi v srčnem zastoju je sluh zelo pomemben (npr. prepoznavanje dihanja s poslušanjem, klic na 112, vizualno ali slušno sledenje navodilom AED). Zato so se odločili, da so potrebne spremembe in prilagoditve osnovnega protokola za učenje oživljanja za gluhe. Še prej pa morajo po društvih izvesti delavnice in pridobiti podatke.

V društvu sta nas tako obiskala dr. Matej Strnad in dr. Vida Vrečar. Na začetku delavnice sta z vprašalnikom preverila, koliko gluhi poznajo temeljne postopke oživljanja in uporabo AED. Sledil je teoretični del, v katerem smo spoznali, kako izvajati TPO. Gluhi pa so potem še v praksi, na lutkah, tudi preizkusili pridobljeno znanje.

Tovrstna predavanja so za gluhe izjemno pomembna in koristna. Veseli pa smo, da bomo pripomogli tudi k nekaterim pozitivnim spremembam na tem področju. ●

Dr. Matej Strnad je predstavil pravila temeljnih postopkov oživljanja.

Temeljne postopke oživljanja smo preizkusili tudi na lutkah.

Društvo oseb z izgubo sluha **Dolenjske in Bele krajine**

Srečanje skupine za samopomoč naglušnih

✎ Jelka Močnik

Osebam z okvaro sluha veliko pomenijo srečanja, ki so prilagojena nam. Člani skupine za samopomoč naglušnim (SSN) se veselimo srečanj v društvu, za popestritev pa gremo včasih tudi kam drugam.

V tem prelepem jesenskem času nas je presenetila članica Metka, ki nas je povabila k sebi domov na kostanjev piknik. A nas je še pred peko kostanja presenetila z izbranim jedilnikom, tako da smo se najprej okrepčali z dobro malico, pa tudi sladice ni manjkalo.

Med prijetnim klepetom smo narezali in spekli kostanj in ga še toplega lupili. Ker seveda nismo bili lačni, smo ga jedli za pokušino in si pripravili tudi zalogo za domov. Vmes smo si pripovedovali zanimivosti in se nasmejali ob šalah.

Hvala Metki za tako prijetne urice. Lepo je imeti drug drugega. ●

Člani skupine za samopomoč naglušnim DOZIS Dolenjske in Bele krajine

Izvir reke Krke in Krška jama

✎ Geni Močnik

V soboto, 5. 10. 2019, smo se odpeljali do vasi Krka, da bi si ogledali izvir reke Krke in Krško jamo. Krka je najdaljša slovenska reka. Izvira severno od istoimenske vasi in se v Savo izliva pri Brežicah.

V vasi smo parkirali in se peš podali do izvira skozi vas Gradiček – ime je dobila po gradu, ki je nekoč stal nad izviro Poltarice –, mimo kmečkega turizma, ki ponuja nadvse okusno domačo hrano, pri odlično ohranjenem kozolcu na koncu vasi smo zavili levo, od tam pa nas je do izvira vodila tlakovana pot.

Pri izviro nas je pričakal gospod Slavko, ki nam je povedal marsikaj o značilnostih Krke. V reki in ob njej živi več kot petdeset različnih živali, med njimi tudi raki, školjke in bobri, v zadnjih letih pa so se naselile tudi vidre, kar dokazuje, da je Krka čista reka.

Nad izviro reke je Krška jama, ki jo je v drugi polovici 17. stoletja prvi omenil Valvazor. Dolga je dvesto in široka trideset metrov. Dvorano zaključuje tridesetmetrsko sifonsko jezero, v katerem živi človeška ribica. Presenetil nas je podatek, da lahko ribica brez hrane preživi do osem let. Stalni prebivalci jame so tudi netopirji. Z malo domišljije se da na ste-

Člani DOZIS Dolenjske in Bele krajine na poti do izvira Krke

V Krški jami

nah videti Primoža Trubarja, zmaje, čarovnice, Ivana Cankarja, Sejalca Ivana Groharja in še in še. Ker je v jami povprečna temperatura približno devet stopinj Celzija, smo jo zapustili rahlo premraženi.

Na izviru Krke smo še malo posedeli in v miru občudovali naravo. Polni novih vtisov smo se odpravili proti domu. ●

Jesensko druženje gluhih članov DOZIS ob kostanju

✎ Vladimir Kastelec

Pobuda za kostanjev piknik je med pogovorom prišla že pred časom. A ker si med klepetom pove-mo marsikaj in ker tudi predlogov ob takšnih priložnostih ne manjka, sem si mislil, da bo zamisel o kostanjevem pikniku gluhih pozabljena. Vendar sem se zmotil. Pozanimal sem se za kraj in izbrali smo avtokamp Dolenjske Toplice, ki ima tudi prostor za druženje. Zbrali smo se popoldne in vsak izmed nas je k pikniku prispeval po svoji moči: nekateri so prinesli kostanj, drugi pijačo, tretji pecivo, pogačo ...

Da je bil kostanj pečen, sta poskrbela Vahid in Jože. Med jedjo smo si izmenjali informacije. Na koncu nam je zadišala kava, a nismo imeli ničesar zanjo s sabo. Toda zraven, pod streho, je bil električni kuhalnik. Tako se je Tadej odločil, da gre domov po posodo in kavo. No, malo šale je tudi moralo biti. Električni kuhalnik ni bil vklopljen v vtičnico, ko pa sem dal kabel v vtičnico, je v trenutku zmanjkalo elektrike. Ojej. Zaposlena v avtokampu je v omari-ci elektriko vklopila nazaj. Ponovno sem dal kabel v

Člani in članice DOZIS Dolenjske in Bele krajine ob prijetnem druženju

vtičnico in ... ojej, tretjič, četrtič, petič ... Tako smo ugotovili, da ne gre za obremenitev, temveč da je električni kuhalnik zanič. Zaposlena je električni kuhalnik vzela in odnesla. Pa veste, kam? Neposredno v zabojnik za smeti. Zato moram pohvaliti prijaznost zaposlene, ki je nam priskrbela drug kuhalnik, da smo si skuhalo kavo. Počasi se je stemnilo in čas je bil za odhod domov. ●

Društvo gluhih in naglušnih **Podravja Maribor**

Dan mobilnosti invalidov

✎ Mira Meš Pivec

V okviru Evropskega tedna mobilnosti so Dan mobilnosti invalidov letos pripravili na Trgu svobode v Mariboru. Že zjutraj se je začela akcija ozaveščanja o parkiranju na mestih za invalide, potekale so tudi vzporedne dejavnosti v Mariborskem parku, na Slomškovem trgu in po vsem mestu.

Ob 9.45 je bilo uradno odprtje s kulturnim nastopom predstavnikov MD Sožitje Maribor. Zbrane sta po predstavi nagovorila predsednik Sveta invalidov Mestne občine Maribor (MOM)

Nagovor predsednika Sveta invalidov Mestne občine Maribor Milana Kotnika ob Dnevu mobilnosti invalidov

Andrej Vivod se je preizkusil v vožnji s kolesom za invalide.

Milan Kotnik in podžupanja MOM mag. Helena Kujundžič Lukaček.

Na stojnicah se je predstavilo 11 mariborskih invalidskih in humanitarnih društev.

Člani in zaposleni Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor smo predstavili delovanje društva, slovenski znakovni jezik za gluhe in posebnosti pri premagovanju ovir v vsakdanjem življenju. Za tolmačenje slovenskega znakovnega jezika za gluhe je skrbel tolmačka Anja Kotnik.

Skupina ljudi se je ob 10. uri zbrala na Trgu svobode, od koder je bil organiziran sprehod po Mestnem parku. Sprehoda pod sloganom Razmigajmo se, ki je potekal v sodelovanju PD Maribor Matica in Hortikulturnim društvom Maribor, se je udeležilo kakih 60 oseb.

Člani društev so se odpravili tudi na krožno, desetkilometrsko kolesarsko pot. Kolesarji so uporabljali

različna kolesa, tako navadna kot tudi prilagojena. Videli smo predstavitve ležečih oziroma prilagojenih koles za različne invalide in jih lahko tudi preizkusili. Njihov namen je spodbujanje rekreacije in aktivnejši življenjski slog. Srečali smo se z reševalnimi psi pomočniki in psi vodniki, ki jih je predstavilo Kinološko društvo za reševalne pse REPS in SLO-Canis.

Vsi obiskovalci so si na ta dan lahko brezplačno izmerili krvni tlak in krvni sladkor. Za meritve so skrbeli predstavniki Društva diabetikov Maribor, predstavnici UKC Maribor pa sta poskrbeli za odvzem krvi, na podlagi katere so določili krvno skupino.

Na Slomškovem trgu so obiskovalce ozaveščali o težavah s parkiranjem imetnikov parkirne kartice za invalide, predstavili pa so tudi parkiranje avtomobila, ki ga vozi invalidna oseba na invalidskem vozičku. Prikazali so vstop in izstop iz avtomobila. Obiskovalci so z zanimanjem spremljali izstop in vstop iz avtomobila ter podrobno razlago, zakaj invalidi potrebujejo veliko širši prostor za parkiranje.

Naš namen je bil, da pozitivno in hkrati s praktičnimi prikazi ozaveščamo širšo javnost o težavah, s katerimi se vsakodnevno spoprijemamo, in o tem, da smo tudi invalidi del družbe, ki vsak po svoje pripomoremo k razvoju družbe; ter da se hkrati vsi skupaj zavedamo preprostega dejstva, da smo vsi ljudje in obenem spoznavamo načine medsebojnega sobivanja v družbi. ●

Donacija baterij uporabnikom slušnih aparatov v Društvu

✎ Mira Meš Pivec

Pred začetkom jeseni, je v prostorih Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor potekala dobrodela donacija baterij slušnih aparatov.

Življenjske zgodbe oseb z okvaro sluha so zaradi komunikacijske ovire sila različne in velikokrat prepletene s številnimi zgodbami in nezgodami, ki včasih tudi ne najdejo prave poti v javnost. Še posebej specifične so zgodbe gluhih ljudi, ki se vse prevečkrat znajdejo v razmerah, ki jih sami težko prebrodijo, zato je vsaka pomoč pri premagovanju njihovih težav nadvse dobrodošla in zaželena.

Po spletu srečnih okoliščin so se naše življenjske zgodbe dotaknile tudi Lions kluba Maribor Piramida. Donatorji so izrazili tudi vse spoštovanje do našega dosedanjega delovanja v Društvu gluhih in naglušnih

Predstavitve donatorja Lions kluba Maribor Piramida

Podravja Maribor. Zato so se odločili, da bodo našim gluhim in naglušnim članom donirali baterije za slušne aparate.

Naš sekretar Milan Kotnik je začel sodelovati z Lions klubom Maribor Piramida in predstavil stisko velikega dela naših članov. Za uporabnike slušnih aparatov je nakup baterij velik strošek. Sekretar je sporočil donatorju potrebo in število baterij in kakšen tip baterij uporabljamo.

Vsaka donacija je lepa in dobra zgodba, ta pa ima še neko posebno in vsega spoštovanja vredno dodano vrednost, saj je plod sodelovanja civilne družbe in dobavitelja, ki del svojega prihodka plemenito vrača

v družbeno okolje oziroma konkretno pomaga ljudem z okvaro sluha.

Po izročeni baterijah in ob koncu dogodka smo bili vsi navzoči veseli in ponosni, da smo lahko bili del te plemenite zgodbe, in se po daljšem klepetu razšli kot stari dobri prijatelji v upanju, da še kdaj skupaj ponovimo kakšno tako lepo in dobronamerno zgodbo.

Prisrčna hvala vsem članom Lions kluba Maribor Piramida za darovane baterije in čas, ki so ga preživel med nami. ●

Krepitev zdravja

✎ Mira Meš Pivec

Merjenje pred testom hoje

»Ali sem fit« je delavnica, ki je namenjena odraslim posameznikom in zajema test hoje na dva kilometra. Enkratne delavnice, ki jo je v jesenskih mesecih izvedel Center za krepitev zdravja Zdravstvenega doma Adolfa Drolca v Mariboru za člane našega društva, se je udeležilo 15 članov. Vsem udeležencem so pred začetkom vzeli vse potrebne podatke za izvedbo testa

(ime in priimek, naslov, datum rojstva, teža, višina), po delavnici pa še interpretirali njihove rezultate.

Zakaj je pomembna telesna dejavnost?

- izboljšuje psihofizične sposobnosti
- znižuje krvni tlak
- zmanjšuje možnost srčno-žilnih obolenj
- krepi kosti in mišice
- krepi imunski sistem

Zbrali smo se na promenadi Mestnega parka in nato po svojih zmožnostih in najboljših močeh prehodili dva kilometra. Po hoji so vsakemu udeležencu izmerili srčni utrip, na podlagi prehojenega časa pa izračunali indeks telesne zmogljivosti; izračun je vsak posameznik prejel po pošti na dom. V prostorih društva pa bodo novembra še predavali na to temo in dali navodila o aktivnostih in tem, kaj lahko sami naredimo za izboljšanje zdravja in psihofizičnih sposobnosti ter dobro počutje.

Delavnico s testiranjem je vodila Nina Mesarec, diplomirana fizioterapevtka Zdravstvenega doma Adolfa Drolca v Mariboru iz Centra za krepitev zdravja. ●

Športno-rekreativno druženje invalidov v Mariboru na Fontani

✎ Mira Meš Pivec

Svet invalidov Maribor je tudi letos v Športnem centru Fontana organiziral redno športno-rekreativno srečanje mariborskih invalidov. Zbralo se je veliko članov različnih društev, ob merjenju moči v različ-

nih disciplinah pa so izkoristili čas tudi za druženje.

Kot po navadi so se tudi letos pomerili v športno-rekreativnih disciplinah, med katerimi za najbolj priljubljeno velja vleka vrvi.

Člani DGNP Maribor pri vlečenju vrvi

Predsednik Sveta invalidov Maribor Milan Kotnik je posebej omenil, da so se zbrali člani osmih invalidskih društev in tudi drugih organizacij, udeleženci pa so poudarili, da k prilagojenosti športnih objektov nimajo večjih pripomb, premalo pa je možnosti za redno aktivnost starejše populacije.

Za udeležence pa tekmovanje sploh ni pomembno, bistven je dokaz, »da nekaj zmorejo«.

Zelo pomembna sta komunikacija in druženje za vse zdravstveno in telesno ovirane osebe.

Na srečanju so vse navzoče najprej pozdravili predsednik Sveta invalidov Mestne občine Maribor (MOM) gospod Milan Kotnik, nato je zbrane nagovorila podžupanja MOM gospa Helena Kujundić Lukaček.

Rekreativni program je zajemal naslednje dejavnosti:

- vlečenje vrvi,
- balinanje,
- pikado,
- tarok.

Dogajanje je bilo posebej pestro zaradi bogatega srečelova, saj je vsaka kupljena srečka prinašala dobitek. Največ zanimanja je pritegnila igra na srečo tombola. Podeljeni so bili trije izžrebani glavni dobitki.

Zahvaljujemo se vsem sponzorjem za zbrane donacije ter organizatorjem srečelova.

Kot se za dober športni dogodek na prostem spodobi, je bilo poskrbljeno tudi za dobre jedi z žara in pijačo. Zadovoljni, da smo skupaj preživeli še en lep dan, smo počasi končali naše srečanje.

Želimo si še več takšnih srečanj. ●

Društvo gluhih in naglušnih **Pomurja Murska Sobota**

Tradicionalni kostanjev piknik DGNP Murska Sobota

☒ Silvija Horvat

V soboto, 12. oktobra 2019, je Društvo gluhih in naglušnih Pomurja za svoje člane ponovno organiziralo kostanjev piknik.

Piknik smo začeli ob 11. uri v Športnem centru Nemčavci pri Murski Soboti. Rezali smo kostanje, jih pekli in z užitkom pojedli. Dragica in Alojz sta nas vse prijetno presenetila s kratkim skečem o pozabljenosti v zakonski zvezi. Da ne bi samo sedeli, smo izvedli tekmovanje v vrtnem kegljanju, zmagala pa je najmlajša tekmovalka Larisa. Ob odlični družbi, hrani, pijači in poskočni glasbi je čas prehitro minil.

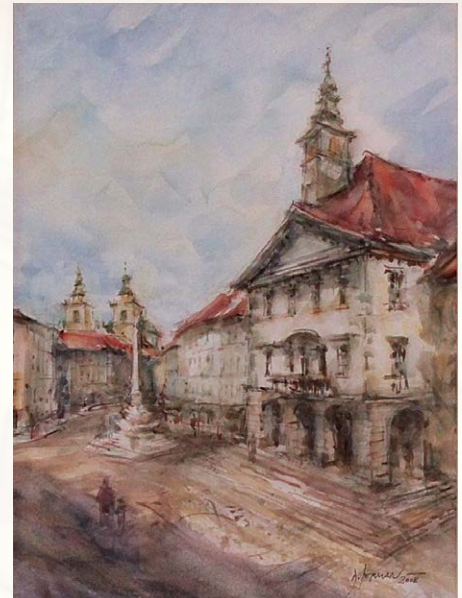
Člani DGNP Murska Sobota na tradicionalnem kostanjevem pikniku

Zelo nas veseli, da se je ob sočnem vremenu zbralo veliko število ljudi. Letos je bilo skoraj 140

članov. Prijetno druženje se je zavleklo do večera. Prihodnje leto se spet snidemo. ●

DRAGO JERMAN

Meri Möderndorfer

Drago Jerman se je rodil kot četrti izmed sedmih otrok leta 1940, v mežnariji na Brdu pri Lukovici. Njegov oče je bil mežnar in organist v farni cerkvi na Brdu. Hiša, v kateri se je rodil Drago, je bila nekaj časa dom tudi našega priznanega kulturnika Franceta Marolta. Jermanova prijazna in do podrobnosti urejena hiša stoji ob osnovni šoli, poimenovani po pisatelju Janku Kersniku, in cerkvi Marijinega vnebovzjetja. Drago je živel skupaj z bratom Marjanom in njegovo ženo Tončko. Vsi trije so se rodili gluhi.

Drago je od leta 1948 do 1956 obiskoval šolo za gluhe, takratno Gluhonemnico. Po osnovni šoli je nadaljeval šolanje na vajeniški šoli za črkoslikarja in jo končal leta 1959. Po šolanju se je zaposlil kot oblikovalec reklam in napisov v SAP-u.

Njegova ljubezen do slikanja seže v osnovno šolo, kjer ga je risanja poučeval prof. Franc Kuna- ver. Pozneje se je kot član društva gluhih veliko družil z gluhim akademikom Ivanom Štrekljem. Štrekelj je za gluhe večkrat organiziral tečaje risanje in slikanja, ki se jih je udeleževal tudi Drago.

Zaradi novega znanja in ljubezni do slikanja se je odločil, da se vpiše na Akademijo za likovno umetnost. Skupaj s tedanjo tajnico društva gluhih gospo Viko Krošelj sta odšla na Akademijo za likovno umetnost do mentorja gospoda Bogdana Borčiča. Tam mu je zaradi gluhotе svetoval, naj se raje vpiše v večerno slikarsko šolo. Nasvet mentorja Borčiča je upošteval in leta 1960 začel obiskovati večerno slikarsko šolo. Med študijem je bil njegov mentor akademski slikar profesor Rajko Slapernik.

Ko je Drago Jerman obiskoval večerno slikarsko šolo, še ni bilo tolmačev. Predavanj zaradi gluho-te tako ni mogel spremljati, zato so mu profesorji dovolili samostojno učenje slikanja. Med šolanjem so mu profesorji pomagali z nasveti in popravki njegovih del. Od skupaj dvajsetih vpisanih v večerno šolo jih je tisto leto šolanje končalo le pet – in med njimi je bil tudi Drago Jerman.

V mladosti ni bil samo nadarjen in dober slikar, ampak tudi odlični športnik – tekač na srednje proge in smučar. V bogati športni karieri je dobil številna priznanja in osvojil naslov državnega prvaka nekdanje Jugoslavije v teku na 800 in 1500 m. Na 20 km hitre hoje je dosegel čas 1 ure, 50 minut, 17 sekund in 2 desetinki. Kot smučar je vozil slalom in veleslalom. Tekmoval je na dvojih zimskih in dvojih poletnih olimpijskih igrah.

Leta 1984 je postal član likovnega društva Petra Lobode v Domžalah. Njegov mentor je postal akademski slikar Danijel Fugger. Vseskozi je bil tudi član likovnega društva

Krašnja, kjer je ustvarjal pod mentorstvom Vinka Železnikarja.

Njegova ljubezen do slikanja se je kazala v tihožitjih in motivih narave. Bil je volk samotar, slikal je sam, v miru in tišini, ki ga je spremljala od rojstva. Najraje je slikal olja, akril in akvarele. Uporabljal je tudi tuš in svinčnik, tuj pa mu ni bil niti pastel.

S kiparjem Ivanom Štrekljem se je seznanil malce nenavadno. Ob neki priložnosti so se dogovorili za nogometno tekmo med suhimi in debelimi. Za društvo je Drago naslikal plakat, in ko ga je videl Štrekelj, mu je bil tako všeč, da ga je zanimalo, kdo je njegov avtor. Tako sta se spoznala, Štrekelj pa je nato organiziral več tečajev slikanja v društvu gluhih. Jerman in Štrekelj sta veliko ustvarjala skupaj, vsak na svojem področju.

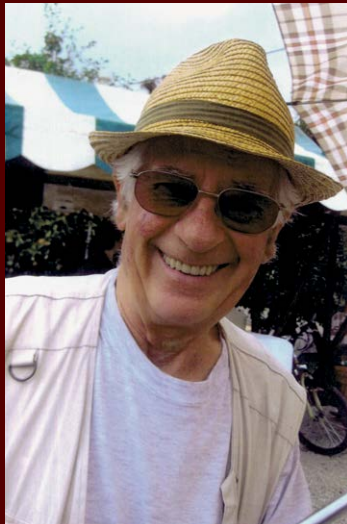
Drago Jerman je sodeloval na več kot 80 različnih srečanjih likovnih ustvarjalcev iz Slovenije in zamejstva, na študijskih dnevih in spoznavanju naravnih in kulturnih znamenitosti. Redno in z veseljem se je udeleževal li-

kovnih kolonij Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in srečanj ekstempora, saj je bil med prijatelji ustvarjalci in likovniki, kar je vse združevalo eno – ljubezen do slikanja in izražanja svojih čustev in občutkov na papirju ali platnu.

Imel je številne samostojne razstave, skupnih pa je bilo skoraj sto. Samostojne razstave je pripravil tudi pod okriljem Mestnega društva gluhih Ljubljana, Društva gluhih in naglušnih Auris in Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Poslikal je tudi nekaj kapelic, in sicer na Lukovici, Brdu, v Kosezah, na Vrhu pri Krašnji, na Vinju pri Moravčah in v Volčjem Potoku. Njegove slike krasijo stene in prostore Zveze invalidov Slovenije, Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, Mestnega društva gluhih Ljubljana, Mestne občine Ljubljana, Občino Lukovica, prostore Akademске folklorne skupine France Marolt in prostore posameznikov, ki so slike naročili ali pa jim jih je Jerman podaril. ●

*Prijatelj moj, si res odšel? Zapustil nas?
Si se le umaknil v veliko tišino?
Zdaj kot odsev z ugasle zvezde iz nje tvoj glas
prodira vame, lajša bolečino.*

(Ciril Zlobec)

IN MEMORIAM DRAGO JERMAN 1940–2019

Ne dolgo tega smo bili skupaj ob kavici, si povedali nekaj šal – in že je pohitel z bratom in svakinjo na avtobus, na njegovo Brdo, kjer je bil doma. Nato nepričakovana vest, da Draga ni več.

Je resnično odšel, se mnogi sprašujejo. Ja, odšel je, kot se je ob slovesu Draga lepo poslovila ravnateljica Osnovne šole Brdo: »Dobil v vetru si svoj tih dom, odšle s teboj so sanje, kjer si barve vpletal vanje.«

Naš Drago je bil nekaj posebnega. Slikar samouk nemirne duše, vedno iščoč neke starine, da jim s čopiči na platno zapečati nesmrtnost. Z Dragom smo bili gojenci, učenci nekdanje Gluhonemnice, kjer smo poleg množice gluhih rasli, se učili in osamosvojili.

Drago je bil vseskozi član našega društva, Mestnega društva gluhih Ljubljana. Rad je prihajal na druženja, redno se je udeleževal srečanj Zveze gluhih in naglušnih, sodeloval ob društvenih mednarodnih dnevih gluhih, na izletih, pohodih ... Ob pomembnih srečanjih ali praznovanjih je društvu in Zvezi vedno podaril kakšno sliko, sploh idiliko Ljubljane. Mestno društvo je v stekleni dvorani Mestne hiše Ljubljana pod pokroviteljstvom MOL-a organiziralo njegovo retrospektivno razstavo likovnih del pod naslovom Most do ljudi. Gostoval je še v številnih drugih krajih. Bil je naš prijatelj, umetnik, spoštovan, in radi smo ga imeli.

Ravnateljica OŠ Brdo se je poslovila z občutenimi besedami in v imenu skupnosti Brdo. Drago je bil zanje slikar z Brda. Citiram:

» ... in tu, na najinem Brdu, sva se večkrat srečala. Ti, s slikarskimi pripomočki pod pazduho, si iskal zanimivosti kraja, da jim s sliko na platnu podariš nesmrtnost. Jaz pa sem v zvokih šolskega zvonca, otroškega smeha in živahnega vrveža na šoli iskala le trenutek tišine

– za dušo. Čutil si to, me pocukal za rokav in jaz sem ti sledila. Vstopila sva v tvojo malo slikarsko galerijo. Že ob prvem koraku mi je zastal dih. Ob pogledu na skrbno urejene police s slikami v vseh tehnikah sem ostala brez besed. Tvoj svet tišine me je opominjal, da je ljudem dano življenje, da se ga naučijo ljubiti, da zmorejo odkriti lepoto v vsem, kar jih obdaja, da znajo iskreno stisniti dlan vsakemu, ki prebiva v njihovi bližini. Drago, ti si nas s svojo nesebično pomočjo znova in znova presenečal. Mnogim pomembnim dogodkom na šoli, tvoji sosedbi, si z razstavo slik postavil piko na i. V likovno skupino KUD Fran Maselj Podlimbarski si se vključil že pred 30 leti. Udeleževal si se ekstemporov, likovnih delavnic in z njimi razstavljal v mnogih krajih. Drago se od mladih nog pogovarja z naravo, z drobnimi rožami, začuti domačnost starih kmečkih hiš, kozolcev in vse to upodablja v različnih tehnikah na slikarsko podlago. Slike so v akvarelu, tušu, kredii, svinčniku, olju. Rad pokuka med stene starih hiš in ohranja, kar je naša preteklost. Slika tihožitje in portrete. Njegov slikarski opus je bogat in neverjeten. Dragova likovna dela krasijo stanovanja njegovih sorodnikov, prijateljev, so v lasti mnogih ljudi. Odhajaš, odpočij se! Na poti v večnost naj te ziblje veter v mavričnih jesenskih barvah.«

Dragi Drago, v imenu Mestnega društva gluhih Ljubljana, v imenu vseh članov, tvojih prijateljev, znancev in v mojem osebnem imenu, hvala ti za prijateljevanje, za mnogoteri druženja, za podarjene slike, za čast, da si uveljavil dobro ime tudi za gluho skupnost.

Počivaj v miru!

Meri v imenu MDGL

20-LETNICA GLEDALIŠKE SKUPINE ZDGNS TIHE STOPINJE

Gledališka skupina gluhih Tihe stopinje, v kateri sodelujejo gluhi entuziasti, sicer igralci lokalnih društev, je nastala leta 1999.

Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije so namreč z ustanovitvijo skupine, ki nastopa v slovenskem znakovnem jeziku, želeli strniti moči za večji razcvet kulturne dejavnosti na državni ravni.

Skupina Tihe stopinje ima za sabo veliko uspešnih nastopov, uveljavila se je že v tujini, pohvali pa se lahko tudi z bogatim gledališkim repertoarjem, ki so ga predstavili ob različnih priložnostih na raznih prizoriščih. Skupino vodi gluha režiserka Lada Orešnik, ki je diplomirala na Akademiji za glasbeno in gledališko umetnost v Brnu na Češkem. Skupina je doslej nastopala na odmevnih domačih

festivalih, kot sta Ana Desetnica in Lent, in se uvršča med najboljše gluhe gledališke skupine v Evropi.

Letos bo minilo 20 let delovanja gledališke skupine Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Tihe stopinje.

Slavnostni dogodek bo v soboto, **14. decembra 2019, ob 18.30 v gledališki dvorani SiTi Teater BTC v Ljubljani**, Šmartinska cesta 152.

Na dogodek bomo povabili vse nekdanje in sedanje člane skupine Tihe stopinje in druge, ki so sodelovali s to skupino.

Prisrčno vabljeni na svečani dogodek! ●

NARODNA GALERIJA DOSTOPNA OSEBAM Z OKVARO SLUHA

Živa Rogelj

V Narodno galerijo vabimo gluhe in naglušne obiskovalce, da si ogledajo najlepše umetnine v Stalni zbirki Narodne galerije ali katero od občasnih razstav, in sicer pod vodstvom kustosa in s tolmačem za slovenski znakovni jezik.

Vodstva je treba predhodno naročiti po telefonu: 01/ 24 15 414 ali 01/ 24 15 415.

Trenutno sta na ogled razstavi:

- *Odlično mesto Ljubljansko in njegov prvi škof Sigismund Lamberg (1420–1488)*
- *Umetnost za nove dni. Zbirka Dravske banovine (1929–1941)*

Ker želimo umetnine iz naše stalne zbirke in razstavnih projek-

Ogled razstav pod vodstvom kustosa in s tolmačem SZJ

ov približati tudi obiskovalcem z okvarami sluha, smo za gluhe in naglušne pripravili trinajst video prispevkov s **predstavitvami umetnin v slovenskem znakovnem jeziku**. Dostopne so na spletni strani galerije.

V stalni zbirki je na voljo tudi **tipna prilagoditev slike**, ki jo je oko-

li leta 1855 naslikal Mihael Stroj: *Portret Luize Pesjakove*. Tako vsem obiskovalcem omogočamo prav posebno, individualno izkušnjo te priljubljene galerijske slike.

Dodatne informacije:

T: 01/ 24 15 414 ali 01/ 24 15 415 (Oddelek za izobraževanje in animacijo), E: dejavnosti@ng-slo.si ●

OŠPICE – ŠTEVILO OKUŽB Z OŠPICAMI NARASLO ZA TRIKRAT

Adem Jahjefendić (Viri: MZ, NIJZ in WHO)

Rekordno leto za ošpice v Evropi

Število obolelih na milijon prebivalcev od julija 2017 do junija 2018

	Število prebivalcev	Število obolelih	Število obolelih na milijon prebivalcev
Srbija	8.776.940	5645	643,16
Ukrajina	44.405.055	26.894	605,65
Gruzija	3.972.532	12219	307,36
Grčija	10.892.931	3192	293,03
Romunija	19.237.513	1357	70,54
Italija	55.903.343	3343	55,90
Črna Gora	626.250	32	51,10
Francija	64.938.716	2741	42,21
Slovaška	5.432.157	103	18,96
BiH	3.792.759	50	13,18
Češka	10.555.130	137	12,98
Avstrija	8.592.400	789	9,08
Nemčija	80.636.124	508	6,30
Hrvaška	4.209.815	19	4,51
Slovenija	2.071.252	9	4,35
Madžarska	9.787.905	34	3,74

neDELO Vir: WHO za Evropo

Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) je objavila podatke o številu okužb z ošpicami za letošnje leto in podatki so skrb vzbujajoči. Število okužb se je v primerjavi z enakim obdobjem lani povečalo kar za trikrat, povečanje pa opazajo na različnih koncih sveta, ne le na omejenem območju.

»Potem ko se je število obolelih leta 2016 spustilo na najnižjo raven po letu 2010, se zdaj dramatično povečuje tako število okužb kot razširjenih izbruhov,« ugotavlja regionalna direktorica SZO za Evropo dr. Zsuzsanna Jakab, ki poziva države, naj ukrepajo, da bodo preprečile širjenje hitro nalezljivega virusa. V evropskem uradu SZO poudarjajo, da je v sedmih evropskih državah število obolelih otrok in odraslih lani preseгло po 1000 primerov: v Franciji, Gruziji, Grčiji, Italiji, Ruski federaciji, Srbiji in Ukrajini.

Iz vseh držav, v katerih so imeli primere ošpic, so poročali tudi o smrtnih primerih, največ jih je bilo v Srbiji – štirinajst, poroča SZO.

Letos so do konca julija odkrili 364.808 primerov ošpic, lani so jih v enakem obdobju 129.239. Organizacija v svojem poročilu navaja, da so objavljeni podatki le informacija o prijavljenih primerih, ne pa podatki o vseh obolelih; po njihovih ocenah naj bi bil uradno prijavljen le eden od desetih primerov, tako da je dejansko število okužb precej višje. Poleg števila okužb skrbi tudi njihova geografska porazdelitev, saj niso omejene na nekatera območja, ampak se pojavljajo po vsem svetu. Največ novih primerov ošpic je sicer v afriških državah, opazen skok pa tudi v ZDA, Izraelu in še kje. Zato SZO že govori o globalni krizi, ki jo je

treba jemati zelo resno. Tedros Adhanom Ghebreyesus, generalni direktor SZO, pri tem opozarja, da tokrat ne gre za težavo revnejših držav s slabo razvitim zdravstvenim sistemom. Težave se pojavljajo tudi v razvitejših državah, glavni razlog za to pa je »naraščajoč val omahovanja glede cepljenja in širjenje napačnih informacij«.

Na Hrvaškem imajo trenutno 35 obolelih z ošpicami, med njimi deset v Zagrebu. Čeprav se ne zdi, da je številka 35 zbolelih na Hrvaškem visoka, so v nacionalnem referenčnem centru za influenco začeli govoriti o manjši epidemiji ošpic. Največ obolelih je v splitsko-dalmatinski županiji, in sicer 14, sledi Zagreb z desetimi primeri. Obolele imajo tudi v Zadru, Dubrovniku in delu Slavonije.

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ) pojasnjujejo,

Tipični kožni znaki pri obolenju z ošpicami

Štirinajsti dan po okužbi se pojavi izpuščaj na koži.

da so v Sloveniji letos odkrili 19 primerov ošpic, zadnjega v avgustu, večinoma gre za vnesene primere iz tujine.

Več o virusu ošpic in bolezni

Povzročitelj boleznij je virus ošpic. Bolezen se prenaša neposredno ali posredno s kužnimi kapljicami izločkov nosu in žrela okužene osebe (kihanje, kašljanje). Bolnik z ošpicami je kužen že približno štiri dni pred pojavom izpuščaja in še štiri dni po pojavu. Bolezen se najhitreje prenaša v okoljih, kot so vrtci, šole, množične prireditve.

Od okužbe do prvih znakov boleznij lahko traja od 7 do 18 dni. Začetek boleznij je nenaden, z visoko vročino, hudim glavobolom, utrujenostjo, nahodom, vnetjem očesnih veznic in kašljem. Sledi pojav izpuščaja v ustih na mehkem nebu, jezičku, po nebnicah. Drugi in tretji dan boleznij se pojavijo značilne, tako imenovane Koplikove pege, to so majhne bele pege, ki jih najdemo na ustni sluznici nasproti kočnikov. Štirinajsti dan po okužbi se pojavi izpuščaj na koži, ki traja do sedem dni. Bolniki so ob nastajanju izpuščaja močno prizadeti in imajo visoko vročino.

Osebe, ki prebolijo ošpice, so trajno zaščitene proti tej bolezni. Največje tveganje za zaplete

in tudi smrt imajo dojenčki in imunsko oslabiljene osebe. Zapleti se pojavijo pri približno 30 % primerov. Bolezen pri novorojenčkih in dojenčkih lahko povzroči hudo drisko z dehidracijo. Otroci lahko prav tako zbolijo za vnetjem srednjega ušesa in hudo pljučnico, ki je najpogosteje vzrok za smrt. Redkeje se kot zaplet lahko razvije tudi vnetje osrednjega živčevja. Za ošpice lahko zbolijo vsaki, ki ni prebolel ošpic ali ni bil uspešno zaščiteno s cepljenjem.

Bolezen zdravimo le podporno: bolnik mora počivati in piti dovolj tekočine, da prepreči dehidracijo. Antibiotiki so potrebni le pri bakterijskih zapletih ošpic (vnetje srednjega ušesa, pljučnica ...). Ošpice preprečujemo s cepljenjem, za zaščito pa sta potrebna dva odmerka cepiva.

Sloveniji je med državami z najmanj obolelimi za ošpicami. Čeprav je bilo v Evropi lani več ljudi cepljenih proti ošpicam kot kadar koli prej, še vedno obstajajo luknje v sistemu precepljenosti, ki je tako pomemben za izkoreninjenje te nalezljive boleznij. »Statistike iz leta 2018 ponazarjajo, da napredek pri precepljenosti ni dovolj, da bi kroženje virusov ošpic preprečili,« pravi Zsuzsanna Jakab, direktorica regionalne pisarne SZO. »Podatki kažejo rekordno višino precepljenosti na območju Evropske unije, ne glede na to pa

zaznavamo tudi rekordno število okužb in smrtnih primerov. To pomeni, da luknje v sistemu virusu še vedno odpirajo vrata v našo družbo.«

Lani je bilo po podatkih SZO največ primerov ošpic v Ukrajini, kjer je za boleznijo zbolelo kar 53.218 ljudi, sledi ji Srbija s 5076 in Izrael z 2819 obolelimi. Slovenija se je z devetimi primeri uvrstila med države z najmanj obolelimi v evropski regiji. Med državami Evropske unije jih je bilo manj le na Danskem (osem), v Luksemburgu (štirje) in na Malti (pet). Med našimi sosednjimi državami je največ tveganja za okužbo v Italiji (2517 obolelih), v Avstriji je bilo 77 primerov ošpic, na Madžarskem 14 in na Hrvaškem 23.

V Sloveniji je precepljenost otrok proti ošpicam relativno visoka, vendar je v zadnjih letih pod priporočljivo 95-odstotno mejo.

Cepljenje najučinkovitejši ukrep za zaščito proti ošpicam

Zdrav življenjski slog, z zdravo prehrano in higieno vred, ne more nadomestiti zaščite, ki jo pridobimo s cepljenjem. Ti dejavniki so sicer pomembni za zdravljenje, vendar sami po sebi ne ščitijo pred nalezljivimi boleznimi, kot so denimo ošpice, oslovski kašelj ali otroška paraliza.

Ošpice so na seznamu bolezní, proti katerim je v Sloveniji cepljenje obvezno.

Pisni dokaz o cepljenju je vaša cepilna knjižica, pisno potrdilo ali podatek v vaši osebni zdravstveni kartoteki.

Ministrstvo za zdravje (MZ) skupaj s stroko javno opozarja, da se delež cepljenih otrok niža. Zato obstaja veliko tveganje, da osebe na poti skozi Slovenijo ali v Slovenijo v državo vnesejo virus ošpic.

Cepljenje se posebej svetuje tistim, ki potujejo, saj se izbruhi ošpic pojavljajo v številnih državah, tudi v bližnji soseščini. V javnem opozorilu pozivajo tudi starše, naj cepijo svoje otroke proti ošpicam in drugim nalezljivim boleznim.

S cepljenjem namreč ščitimo posameznika, ob dovolj visokem deležu cepljene populacije – nad 95 % – pa so posredno zaščiteni tudi najranljivejši, ki zaradi zdravstvenih razlogov ne smejo biti cepljeni. Cepljenje je dober ukrep za posameznika in pomemben za skupnost.

Bolezen se pojavlja po vsem svetu. Na njen pojav vplivata gostota prebivalstva in dostopnost do cepljenja. Pred uvedbo cepljenja so se epidemije ošpic pojavljale na dve do pet let in so trajale od tri do štiri mesece. V Sloveniji so bile ošpice dolga leta najpogostejša nalezljiva bolezen. Od leta 1968, ko smo pri nas uvedli obvezno cepljenje proti ošpicam, je število bolezní začelo upadati. Zadnja epidemija ošpic je bila pri nas v letih 1994/95. V zadnjih letih se v Sloveniji pojavljajo le še posamični uvoženi primeri

bolezní, ki povzročijo nekaj sekundarnih primerov.

Cepljenje proti ošpicam je obvezno

Ošpice so na seznamu bolezní, proti katerim je v Sloveniji cepljenje obvezno, kakor določa zakon o nalezljivih boleznih. Ta našteva tudi, v katerih primerih je dopustno cepljenje opustiti in kakšen je pri tem postopek. Vrtci in šole v Sloveniji sprejemajo tudi otroke, ki niso bili cepljeni po programu, čeprav ne zaradi vzrokov, ki jih našteva zakon.

Cepivo, ki ga uporabljamo v Sloveniji, je kombinirano cepivo proti ošpicam, mumpsu in rdečkam (OMR). Kombinirano cepivo vsebuje živ oslabljen sev virusa ošpic, mumpsa in rdečk. Prvi odmerek cepiva prejmejo otroci od dopolnjenih 12 mesecev starosti do dopolnjenih 18 mesecev starosti, ponovno so cepljeni ob vstopu v osnovno šolo. Otroke in odrasle, ki še niso bili cepljeni proti ošpicam, cepijo z dvema odmerkoma cepiva v presledku enega meseca.

Od 95 do 98 % otrok, ki so bili cepljeni z enim odmerkom cepiva OMR, razvije protitelesa (zaščito). Pri okrog 2–5 % otrok se protitelesa ne razvijejo. Pri večini teh oseb se protitelesa razvijejo po drugem odmerku cepiva. Večina otrok je

torej po prvem cepljenju zaščitena proti ošpicam.

Raven protiteles je po cepljenju nižja kot po naravni okužbi. Sero-loške in epidemiološke raziskave kažejo, da je s cepljenjem pridobljena imunost dolgotrajna in pri večini cepljenih oseb dosmrtna.

Proti ošpicam se lahko cepimo na območnih enotah Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) ali pri izbranem zdravniku, predšolski otroci, šolarji, študenti pa se cepijo pri izbranem pediatru ali šolskem zdravniku. V primeru epidemiološke indikacije (stik z bolnikom z ošpicami) so odrasli cepljeni na stroške Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), sicer je cepljenje za odrasle samoplačniško.

Če ste bili v stiku z osebo, ki je zbolela z ošpicami, se takoj oglasite na območni enoti NIJZ zaradi nadaljnje obravnave. »Cepljenje lahko z veliko verjetnostjo prepreči ošpice, če se izvede v največ 72 urah po stiku osebe z bolnikom z ošpicami, seveda pa je cepljenje smiselno opraviti tudi kasneje,« svetujejo na NIJZ.

Kdo ne sme biti cepljen proti ošpicam

Poleg predhodno dokumentirane alergične reakcije na sestavine cepiva ali hude alergične (anafilahtične) reakcije na jajčne

beljakovine je cepljenje z živim, oslabljenim cepivom proti ošpicam kontraindicirano za nosečnice, dojenčke, mlajše od 6 mesecev starosti, in bolnike s huje okrnjeno imunostjo. Med bolnike s huje okrnjeno imunostjo spadajo bolniki s težjo primarno motnjo imunosti, bolniki po presaditvi krvotvornih matičnih celic, dokler prejemajo imunosupresivno terapijo in še 12 mesecev od zadnjega odmerka katerega koli imunosupresivnega zdravila oz. še dlje v primeru reakcije presadka proti gostitelju, bolniki s presajenimi čvrstimi organi, ki prejemajo imunosupresivno terapijo, bolniki z malignimi obolenji, ki prejemajo imunosupresivno kemoterapijo ali radioterapijo in še 6 mesecev po prenehanju aplikacije, bolniki, ki prejemajo visoke odmerke kortikosteroidov, in bolniki, ki prejemajo druga zdravila, ki krnijo imunski sistem. Te bolnike po stiku z virusom ošpic (če ni dokaza, da so imuni), lahko zaščitimo z dajanjem intravenjskih imunoglobulinov. Intravenjski imunoglobulini se aplicirajo čim prej oz. najpozneje do 6 dni po izpostavitvi virusu ošpic.

Ali ste zaščiteni proti ošpicam?

Ljudem, ki nimajo pisnega dokazila o cepljenju z dvema odmerkoma cepiva proti ošpicam ali drugega dokaza, da so zaščiteni proti ošpicam, torej priporočajo, naj se pred potovanji cepijo: »Najmanjši presledek med prvim in drugim odmerkom je mesec dni.« Prebivalcem Slovenije, ki imajo dokazilo o cepljenju z enim odmerkom, svetujejo, naj čim prej opravijo še cepljenje z drugim odmerkom. »Za otroke, ki so skladno s programom cepljenja opravili le cepljenje s prvim odmerkom, ni

potrebno predčasno cepljenje z drugim odmerkom, razen za posameznike, ki potujejo na območje, kjer poteka izbruh bolezni,« dodajajo na inštitutu.

Cepljenje otrok, mladostnikov in študentov do starosti 26 let opravi otrokov pediater, šolski zdravnik ali zdravnik v ambulanti za študente. Stroške krije obvezno zdravstveno zavarovanja. Odrasli se lahko po pojasnilih inštituta cepijo po dogovoru pri svojem izbranem zdravniku ali na območni enoti Nacionalnega inštituta za javno zdravje: »Cepljenje odraslih na inštitutu stane 21 evrov za en odmerek. Če nekdaj zanesljivo ve, da je bil cepljen ali je prebolel bolezen, pa nima dokaza o zaščiti proti ošpicam in želi preveriti raven protiteles, se s svojim zdravnikom lahko dogovori za odvzem vzorca krvi za testiranje ravni protiteles proti ošpicam. Takšno testiranje je samoplačniško in ga v Sloveniji izvaja več ustanov.«

Vsem, ki se po vračajo iz tujine, še posebej z območij, na katerih je povečano število okužb z ošpicami, stroka svetuje, da ob pojavu značilnih bolezenskih znakov ošpic (vročina, vnetje očesnih veznic, nahod, kašelj in značilen rdečkast izpuščaj) o tem po telefonu takoj obvestijo izbranega osebnega zdravnika in ostanejo doma. Pomembno je, da ne hodijo v čakalnico in ne širijo bolezni. Glede nadaljnega ukrepanja upoštevajte navodila zdravnika.

Ošpice so zelo nalezljiva otroška bolezen, za katero lahko zbolijo tudi odrasli. So nevarna bolezen, ki lahko prizadene tudi možgane, zato je okužba lahko smrtno nevarna. Eden izmed ciljev Svetovne zdravstvene organizacije je izkoreninjenje ošpic v bližnji prihodnost. Najzanesljivejša preventiva pred ošpicami pa je torej cepljenje. ●

Močna ženska

Bodi močna ženska,
živi svoj ponos naprej,
ne toči solz.
Premagaj vse ...

Vem, ni lahka pot ...

V očeh sijaj.
Usmiljenje je življenje ...,
zdravje ..., ljubezni ... greh.
Bodi srčna,
ni druge poti ...

Sončne skrite moči,
sije naj sreča ...
V tebi je nasmeh.

Čas vse povrne ...
Ponos zmaga,
doživetje ...
biti močna ženska ...

Kliče narava!
Ljubezen je rojena ...
materinski nasmeh,
da svet se vrti za nove rodove.

Sledi svetli poti,
da se odpre.

Sama ...

nihče drug se ne bo postavil
resnično zate,
zato postavi se,
MOČNA ŽENSKA!

 Dunja Hrvatin

PREMAGOVANJE ODVISNOSTI ZA SENZORNO OVIRANE OSEBE

▣ Izvorno angleško besedilo je objavljeno na spletni strani

<https://www.rehab4addiction.co.uk/guides/overcoming-addiction-sensory-impaired>; Prevod: Marko Turk

Zdravljenje odvisnosti je težavno za vsakega posameznika, za ljudi s senzornimi primanjkljaji, kot so na primer osebe z okvarami sluha ali vida, pa je to lahko še posebej travmatična izkušnja.

Poleg boleče vsakdanje stvarnosti, ki spremlja obdobje okrevanja, se iskanje zdravljenja, ki bi poskrbelo za fizične in čustvene potrebe teh ljudi, lahko izkaže za velik izziv.

Čeprav raziskave na tem področju doslej niso prinesle prepričljivih ugotovitev, se domneva, da pri osebah z invalidnostmi obstaja večja verjetnost, da se bodo zatekle k zlorabi snovi.

Rezultati vseh raziskav kažejo na pomanjkanje programov zdravljenja, ki bi bili prilagojeni potrebam teh manjšinskih skupin, in na potrebo po zanesljivem, preizkušenem in z dokazi podprtem zdravljenju.

Senzorno ovirane osebe se pri okrevanju srečujejo s številnimi fizičnimi in čustvenimi ovirami. Da bi te ovire premagale, je bistvenega pomena, da imajo dostop do

programov zdravljenja, ki prepoznajo in spoštujejo njihove posebne potrebe, ki se precej razlikujejo od potreb neinvalidnih oseb.

Žal je takšnih, posameznikom prilagojenih programov zdravljenja zelo malo, vsekakor pa niso na voljo v obsegu, ki bi zadovoljil potrebe te specifične skupine ljudi. Zato se znajdejo v ranljivem položaju, ko morajo premagovati še dodatne ovire.

Pred odločitvijo o tem, kakšen potek rehabilitacije bi bil za vas ali vašo bližnjo osebo najprimernejši, morate razmisliti o več stvareh.

Mednje spadajo dejavniki tveganja, ki so značilni za to skupino prebivalstva, tveganja zlorabe alkohola ali drugih snovi ter viri, ki vam pomagajo lažje najti primeren program.

Pomen izkušenj iz otroštva

Nekateri vidiki zlorabe alkohola, drog in snovi lahko izvirajo iz nekaterih izkušenj iz obdobja otroštva, ki so značilne za to manjšinsko skupino.

Ena najočitnejših je nezmožnost polnega dostopa do znanja o nevarnostih zlorabe snovi v izobraževalnem procesu v primerjavi z njihovimi neinvalidnimi vrstniki. To zlasti velja, kadar se invalidni otroci šolajo v vključujočem okolju rednih šol.

Ker nekaterih vidikov nevarnosti, povezanih z alkoholom in drogami, morda ne razumejo v celoti, ti otroci zrastejo v najstnike in mlade odrasle s premalo razumevanja o tveganju in nevarnostih, ki jih prinašajo vedenja, ki lahko vodijo v odvisnost. Zato niso opremljeni s strategijami spoprijemanja s situacijami, v katerih so lahko v nevarnosti, da jih drugi izkoriščajo.

Žal nekateri od teh posameznikov v domačem okolju ne dobijo ustrezne spodbude ali podpore, ki bi jih obvarovala pred zlorabo v kasnejšem obdobju. Številne raziskave so pokazale, da je raven komunikacije v družinah, kjer imajo otroci z okvaro sluha slišče starše, daleč nižja od tiste, ki so je deležni slišči otroci.

Na Inštitutu za raziskave, izobraževanje in usposabljanje s področja odvisnosti (Institute for Research, Education & Training in Addiction – IRETA) jasno navajajo:

»Pri gluhih otrocih, katerih družine se z njimi ne naučijo komunicirati, obstaja štirikrat večja verjetnost, da bodo imeli motnje v duševnem zdravju v primerjavi z otroki, katerih družine dobro komunicirajo z njimi.«

Prav verjetno lahko trdimo, da se bodo otroci, ki so slepi ali slabovidni, spoprijemali z zelo podobnimi ovirami in izzivi.

Med odraščanjem se lahko ti otroci srečujejo s pomanjkanjem razumevanja in čuta do njihove invalidnosti. Okvare sluha so še zlasti pogosto predmet napačnega razumevanja zaradi različnih predpostavk o tem, koliko posamezna oseba lahko razume ali ne razume, in zaradi splošne nepripravljenosti družbe, da bi ustrezno prilagodila okolja, v katerih je poslušanje oteženo, kot so na primer okoliščine, v katerih je velika stopnja hrupa iz ozadja.

Takšno pomanjkanje razumevanja in pripravljenosti na prilagajanje lahko negativno vpliva na otrokovo zaupanje in samozavest. Otroci z invalidnostjo so dosti bolj izpostavljeni tveganju, da postanejo žrtve nadlegovanja.

Obstaja verjetnost, da to neizogibno privede do slabe samopodobe in drugih motenj duševnega zdravja, to pa lahko do večjega tveganja za zlorabo alkohola, drog ali snovi kot napačno usmerjenega mehanizma za spoprijemanja pozneje v življenju.

Dodatni dejavniki tveganja

Prav vsak človek z odvisnostjo je tak zaradi dogodkov, ki so se zgodili v njegovem življenju. Ti lahko

vključujejo motnje v duševnem in telesnem zdravju, družbenoekonomske dejavnike, pomanjkanje izobraževanja in druge.

Ti dejavniki so pogosto vzrok za pojav odvisnosti in ostanejo sprožilci ali dejavniki tveganja tudi po tem, ko oseba poišče pomoč pri odvijanju od odvisnosti.

Poleg omenjenih vzrokov navajamo seznam drugih možnih dejavnikov tveganja, ki so jim izpostavljeni ljudje z invalidnostmi:

1. Kronične bolečine ali druga izčrpavajoča/degenerativna zdravstvena stanja
2. Legitimno pridobivanje zdravil na recept, zlasti tistih proti bolečinam, ki jih je sčasoma možno zlorabljati
3. Nižji družbenoekonomski položaj
4. Duševne, čustvene ali zdravstvene težave, z depresijo vred, kar se spet zdravi z zdravili na recept, ki jih je mogoče zlorabiti
5. Občutek izoliranosti od družbe, občutek, da človek vanjo ne spada
6. Negovalci, prijatelji, ljubljene osebe ali drugi lahko

omogočijo zlorabo alkohola ali drog v dobri veri, da posamezniku pomagajo

7. Nezaposlenost zaradi lastne invalidnosti
8. Slaba izobraženost
9. Žrtev spolne in/ali fizične zlorabe

Posamezniki, ki se spoprijemajo s takšnimi okoliščinami, so lahko v večji nevarnosti za zlorabo snovi ali odvisnost. Kljub temu da je posameznik izpostavljen katektremu koli ali več od teh dejavnikov tveganja, pa to ne pomeni nujno, da bo razvil težave z zasvojenostjo.

Motnje zlorabe snovi in posameznik z invalidnostjo

Zasvojenost in zloraba snovi imata nevaren in negativen vpliv na življenje vsakega posameznika. Pri osebah z invalidnostmi, kot so okvare sluha ali vida, lahko motnje zlorabe snovi povzročijo nešteto zapletov.

Ti zapleti so denimo:

- Ovara pri polni vključenosti in interakciji v rehabilitacijskem programu

- Alkohol ali droge lahko negativno medsebojno vplivajo na obstoječe jemanje zdravil
- Omejena gibljivost in koordinacija mišic
- Zmanjšana kognitivna funkcija
- Posameznik slabo skrbi zase
- Izolacija, komunikacija in stres v domačem okolju
- Soobstoj motenj ali bolezni slabega splošnega duševnega in fizičnega zdravja, ki lahko prav tako postanejo onesposablajoče (tj. depresija ali degenerativna bolezen)
- Uspeh na področju izobraževanja je morda težko dosegljiv, kar vodi v nizko samopodobo

Daljše ko je obdobje nezdravljene zasvojenosti, zapletenejše je

zdravljenje in več škode bo verjetno povzročene.

Pomembni dejavniki, ki jih gluhe osebe lahko preučijo

Da bi lahko v celoti razumeli, na kakšne načine se gluhi ali naglušni posamezniki morda spopadajo pri zdravljenju, moramo najprej preučiti metode, ki se uporabljajo za učinkovito zdravljenje zasvojenosti.

Veliko vlogo pri zdravljenju imajo govorne terapije in podporne skupine; pogosto so ključne sestavine katerega koli programa zdravljenja.

Brez ustrezne podpore in pomoči takšna skupina posameznikov najverjetneje ne bo v celoti izkori-

stila koristi, ki jih prinašajo takšna srečanja. Težave pri komunikaciji so glavna ovira, da oseba ne more v celoti sodelovati pri individualnih in skupinskih pogovorih na terapevtskih srečanjih. Zato je odrezana od bistvenih pogovorov s terapevti in vrstniki, ki pomenijo tako pomemben del procesa okrevanja.

Med rehabilitacijo marsikateri neformalni pogovor poteka zunaj formalnih terapevtskih srečanj, na primer v času rekreacije ali obrokov, kjer se izmenjujejo ideje in strategije spoprijemanja, ki posameznikom lahko pomagajo pri učenju novih veščin in pridobivanju občutka sprejetosti znotraj skupine.

Gluhi ali naglušni posamezniki, ki nimajo tolmača ali ki ne znajo posebej dobro brati z ustnic, bo prezrl ključne točke pogovora in bo zato od tovrstne podpore verjetno imel veliko manj koristi.

Za gluhega posameznika je spoznanje, da ne more razumeti celotnega pogovora, velik vir stresa in tesnobe, ki še poslabša njegov položaj.

Znakovni jezik ima svoj besedni zaklad, sintakso in idiome, zato bi posameznik z okvaro sluha imel veliko večjo korist od programa zdravljenja, ki je posebej prilagojen njegovim potrebam. ●

Ljubim morje

Moje morje ...,
morje ljubezen, morje.
Vse življenje sem preživela čudovite dni,
sedaj živim na obali ...

O, o, o, moje sonce
mi daje moč in me greje ...,
da ostajam mirna duša.
Ljubim tišino ...

O, o, o, moje morje me je osvobodilo,
srečna in svobodna sem.

Moje morje ...,
plavam srečna, plavam.
Objamem morje,
se dotikam v smehu ...
Moje morje ...

✉ Dunja Hrvatin

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije tudi na voljo kot brezplačna mobilna aplikacija.

✓ Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah

✓ Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora

✓ Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljicah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih

✓ Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika

✓ QR

Čitalec QR kod za ogled videoposnetkov szj

✓ Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe

Available on the iPhone
App Store

Get it on
Google play

Privoščite si oddih!

V HRIBIH

Apartmaji Kranjska Gora

V TOPLICAH

Apartmaji Moravske Toplice

NA MORJU

Apartmaji Piran
Avtokamp Fiesa
Hotel Fiesa

Več informacij dobite na www.zveza-gns.si pod zavihkom rezervacije in predstavitev počitniških kapacitet, kjer svoj oddih lahko tudi rezervirate ali v društvih